

Bánhidai Szent Erzsébet Óvoda

Helyi Pedagógiai Program

Tatabánya, 2020. augusztus 28.

Készítette: Aradvári Mihályné
óvodavezető

MINDIG CSAK ADNI

Az öreg kút csendesen adja
vizét... így telik minden napja.

Belenézek... tükre rám ragyog:
„Hiszen a forrás nem én vagyok!

Áldott élet ez! - fontolgatom:
csak adni, adni, minden napon!

Árad belém! Csak továbbadom.
frissen, vidáman és szabadon.”

Ilyen kúttá kellene lennem!
Csak adni teljes életemben!

Hadd éljek ilyen kút-életet!
Osszak áldást és szeretetet!

Csak adni? Terhet is jelenthet.
Jó kút, nem érzed ezt a terhet?

Nem az enyém. Krisztustól kapom.
Egyszerűen továbbadom.

(A. Kleemann)

Tartalomjegyzék

Bevezető	4
1. Az óvoda adatai	5
2. Az óvoda bemutatása	6
3. Hitvallásunk, óvodapedagógiánk jellemzői	8
Gyermekekép – óvodakép	8
4. Fejlesztési célok	10
5. Pedagógiai tartalom	13
5.1. Az egészséges életmód alakítása	13
5.1.1. Az egészséges környezet biztosítása	13
5.2. Egészségre nevelés és gondozás	16
5.2.1. Napirend	16
5.2.2. Étkezés	19
5.2.3. Testápolás	19
5.2.4. Öltözködés	19
5.3. Mozgás – Egészségvédelem – Pihenés	20
5.3.1. Mozgás	20
5.3.2. Egészségvédelem	20
5.3.3. Sószoja	21
5.3.4. Pihenés	21
5.4. Ézelmi nevelés és a szocializáció biztosítása	22
5.5. Ételmi nevelés, fejlesztés megvalósítása	26
5.6. Anyanyelvi nevelés	28
6. Az óvodai élet tevékenységi formái	30
6.1. Játék	30
6.2. Munka jellegű tevékenységek	37
6.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	39
6.4. Verselés, mesélés	42
6.5. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	44
6.6. Mozgás - Testnevelés	46
6.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	48
6.8. A külső világ tevékeny megismerése	51
7. Kisgyermek imádságai	56
8. Sajátos és speciális feladatok, szolgáltatások	61
8.1. Gyermekvédelem óvodánkban	61
8.2. Esélyegyenlőség az óvodában	62
8.2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése – integráció óvodánkban	62
8.2.2. Kiemelt figyelmet igénylő hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlősége	72
8.2.3. Kiemelkedő képességű tehetséges gyermekek nevelése	76
8.3. Az óvoda speciális szolgáltatásai	79
9. Az óvodai élet megszervezésének elvei	80
9.1. Személyi feltételek	80
9.2. Tárgyi feltételek	80
9.3. Az óvodai élet megszervezése	82
9.3.1. A csoportszervezés elvei	82
9.3.2. Napirend, hetirend	83
9.3.3. A nevelőmunka tervezése, szervezése	83
10. Az óvoda kapcsolatai	84
10.1. Az óvoda és a család	84
10.2. Az óvoda társadalmi környezetével való kapcsolattartás	85
11. Óvodánk ellenőrzési, értékelési rendszere	88
11.1. A gyermekek fejlődési ütemének ellenőrzése, értékelése	88
11.2. Pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése	89
11.3. A helyi pedagógiai program ellenőrzése, értékelése	89
12. Legitimációs záradék	90
Érvényességi rendelkezések	91
Felhasznált irodalom	92

Bevezető

Az oktatásról szóló törvény 1990-es módosítása, a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló törvény megalkotása, valamint az 1991. évi XXXII. tv. – a volt egyházi tulajdonú ingatlanok visszaadásáról – megteremtette a jogi keretet, hogy az egyházak újra elláthassák történelmileg kialakult szerepüket az oktatás-nevelés területén. Városunkban egy korábban önkormányzati óvodaépületet kapott vissza az egyház, csereingatlanként. Így jöhetett létre a Bánhidai Szent Erzsébet Óvoda 1991-ben.

Óvodánk a hazai köznevelési rendszer részeként, nevelőtevékenységével a gyermeki személyiség kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére irányul, az egyenlő hozzáférés biztosításával. Munkánk fő irányadója az Óvodai nevelés országos alapprogramja, s ez kiegészül olyan vallásos légkörrel, amely segíti a kisgyermekek elindítását a hit útján is. Óvodánkban a keresztény nevelés nem hitoktatást jelent, hiszen a három - hét éves gyermekek életkoruk szerint nem képesek tényszerű tudás elsajátítására, tanulásra. A nevelők életpéldájukkal, hitük gyakorlásával olyan keresztény légkört teremtenek, amelyben a gyermekek megérik, hogy az életben legfontosabb dolog a szeretet, az egymásnak örömet szerző emberi összetartozás.

A keresztény nevelés mellett fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink megismerkedjenek a magyar nép kulturális értékeivel, néphagyományaival, népszokásaival. Nevelésünkkel, ünnepeinkkel, hagyományainkkal azt szeretnénk elérni, hogy a gyermekek érezzék meg, hogy a világnak, amelybe beleszülettek múltja és jövője van.

Óvodánk az óvó-, védő-, szociális és személyiségnevelő szerepe értelmében az életkornak megfelelő környezetet teremt, különös gondot fordítva az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkör kialakítására.

A gyermek nevelése – az elsődleges érzelmi közösség – a család joga és kötelessége. A mi feladatunk, hogy a családban megkezdett nevelést folytassuk, ezért családias légkörben, vegyes életkorú csoportokban neveljük óvodásainkat.

Fontos, hogy a gyermekeket körülvevő szűkebb és tágabb környezet (család, óvoda) összhangja megteremtődjön. Ezáltal az óvodai nevelés olyan hiteles többletet ad, amellyel kiegészíti és teljessé teszi a gyermeki személyiség kibontakozását.

1. AZ ÓVODA ADATAI

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Bánhidai Szent Erzsébet Óvoda

Az óvoda pontos címe, telefonszáma:

2800 Tatabánya, Árpád-házi Szent Erzsébet tér 1.

Telefon/fax.: 34/ 311-622

Az óvoda fenntartója, címe, telefonszáma:

Székesfehérvári Egyházmegye

8000 Székesfehérvár, Városház tér 5.

Telefon: 22/ 510-694

Fax: 22/510-699

Az óvodai csoportok száma: 6

2. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

Intézményünk a város önkormányzati intézményei és 2 alapítványi óvodája mellett az egyetlen, egyházi fenntartású, s keresztény nevelést biztosító óvoda.

Óvodánkat a város családi-házassági övezetében tiszta, gondozott környezet veszi körül.

Az udvar rendezett, ligetszerű, örökzöld növényekkel, sövénnyel övezett. A gyermekek örömeire sziklakerttel körülvett halastó létesítésével még hangulatosabbá tettük virágos udvarunkat. A fából készült udvari játékok célszerűek, esztétikusak és fejlesztő hatásúak. Nagyméretű, füves, gondozott terület biztosít szabad játéklehetőséget, mozgáslehetőséget a gyermekek számára. Az udvar változatos felületű: füves, díszburkolatos, a napos és árnyas részek váltakoznak, nádtetős árnyékolók (homokozó) védik gyermekeinket az erős napsugárzástól. Nyári időszakban, a szabadban történő pihenést lehetővé teszi a nyitható árnyékoló berendezés.

Az 1991-ben 2 csoporttal és főzőkonyhával indult óvodánk - a folyamatos túljelentkezések miatt - 2008. szeptemberére 6 csoportossá bővült, a törvényi előírásoknak megfelelően, tornaszobával. A csoportszobák átlagosan 25 (max. 30) gyermek befogadására alkalmasak. Valamennyi óvodai tevékenység (játék, foglalkozások, étkezések, pihenés) a csoportszobákban történik. Minden szobához saját öltöző és mosdó kapcsolódik, mely közvetlenül megközelíthető a foglalkoztatóból és a folyosóról egyaránt.

Berendezési tárgyaink megválasztásakor fontos szempontnak tartjuk, hogy a gyermekeknek megfelelő méretűek, praktikusak, esztétikusak, könnyen tisztán tarthatóak, biztonságosak, lehetőleg természetes anyagból készültek legyenek.

Óvodásaink étkeztetését 2015 szeptemberétől vállalkozó általi beszállítással, tálalókonyhával oldjuk meg. Melléképületben alakítottuk ki a mosókonyhát, az udvari játékok tároló helyét és egyéb raktárhelyiségeket.

Intézményünkbe a város minden részéből érkeznek gyermekek, akik különböző családi háttérrel rendelkeznek. A szülők egy része azért írta ide gyermekét, mert hitét élő keresztény, s szeretné képessé tenni gyermekét is a vallási élmény, hit befogadására.

A szülők másik csoportja úgy vélekedik, mivel ő nem kapott vallásos nevelést, hitbeli ismeretet, azért gyermekének szeretné azt megadni. Vannak, akiket az óvoda közelsége vonz.

Mindezek ismeretében nevelőmunkánk feladatait meghatározza a gyermekközpontúság, a gyermekek és a szülők igényeinek folyamatos megismerése és kielégítése, valamint szemléletmódjuk alakítása.

Pedagógusaink magasan képzettek és a keresztény nevelésben elkötelezettek.

Az óvónői párok kialakítását illetően mindig arra törekszünk, hogy az együtt dolgozó pedagógusok kiegészítsék egymást a nevelői munka minden területén. Heti váltásban dolgozunk, a nevelő-oktató munka egészét együtt tervezzük, szervezzük, értékeljük, a fokozottan egyéni bánásmódot igénylő gyermekekkel kapcsolatos teendőket folyamatosan egyeztetjük. A gyermekeket elfogadó, szeretetteljes, megerősítő légkör veszi körül. Az óvodánkban dolgozók közösen megfogalmazott és elfogadott általános érvényű szabályzók betartásával egy olyan belső szokásrendszert alakítanak ki, amely derűs összhangot, biztonságot áraszt. Magatartásuk tükrözi a gyermek és a szülő iránti tiszteletet, viselkedésük mintát ad.

Óvodai pedagógiai munkánk alapfeltétele olyan esztétikus, harmonikus és egészséges környezet kialakítása, amelyben a gyermekek biztonságban érzik magukat, és szívesen tevékenykednek.

3. HITVALLÁSUNK, ÓVODAPEDAGÓGIÁNK JELLEMZŐI

GYERMEKKÉP-ÓVODAKÉP

Gyermekeképünk fölvázolásához az Alapprogramot idézzük:

„Az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.”-ami arra utal, hogy a fejlődő gyermek emberi lényegének, minőségének kimunkálása a nevelés során következik be, testi-lelki szükségleteinek megfelelően alakított személyi és tárgyi környezetben.

Gyermekeközpontú óvodai nevelésünkben – ennek értelmében – csak a 3-7 éves életkornak megfelelő nevelési eljárások kerülhetnek előtérbe a gyermeki személyiség alakításában.

A gyermekekép megrajzolásához idézzük a Szentírás tanítását a gyermekekről:

„Engedjétek hozzám jönni a kicsinyeket, hisz ilyeneké az Isten Országa.”

Óvodai nevelésünkben alapelv, hogy a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze.

Három- hét éves korban a gyermek rácsodálkozik a világra, s hihetetlenül fontos, hogy mi felnőttek mit mutatunk meg nekik először. Az első évek döntőek a gyermek életében, ezért tudatosan kell keresni azokat a nevelési formákat, amelyek által a kisgyermek élete elindulhat és fejlődhet. Az őt körülvevő felnőttek visszajelzéseiből tudja, hogy ő milyen, hogy hol a helye ebben a világban és hogy milyen is ez a világ. Egy életre meghatározó tehát, hogy hogyan fejlesztjük a gyermek személyiségét, s milyen értékeket közvetítünk számára.

A nevelő, fejlesztő munka során szem előtt kell tartanunk a gyermekek egyéni képességeit, fejlődési ütemüket, tehetségük kibontakozását, szociokulturális háttérüket, valamint a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek részére az óvodapedagógusok speciális fejlesztő nevelést, egyéni bánásmódot, differenciált fejlesztést fogalmaznak meg éves programjukban hátrányuk csökkentésére. Nevelőmunkánk nem csak érzelmi alapon nyugszik, hanem elhatározottságon, az akarat tudatosságán, a szolgálaton, ami ezért Isten-szolgálat is. Így fordulunk a gyermekek felé, mert szükségük van a szeretetünkre. Ezzel válik természetessé az óvodapedagógusok számára a gyermekek iránti elfogadás, tisztelet és szeretet, megbecsülés, amelynek nyomán

a gyermekekben kialakul a biztonság érzése, mely nélkülözhetetlen egészséges fejlődésükhöz.

Ezek a követelmények, elvárások akkor valósulnak meg, ha az óvodában – a testi, szellemi és szociális képességek alakításával összhangban – az életkorra legjellemzőbb tevékenységnek, a mással nem helyettesíthető játéknak teremtünk helyet.

Meggyőződésünk az is, hogy az óvodáskorú gyermeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, ezekről pozitív élményeket szerezzen, és ezáltal hiteles, követendő mintákat kapjon. Kodály Zoltán szerint: „Óvodáskorban a magyarság tudat alatti elemeinek beültetése, lassú kifejlesztése a feladatunk. Magyar mivoltunk épületének mintegy földalatti alapjait kell itt lerakni. Minél mélyebbre épül a fundamentum, annál szilárdabb az épület.”

Mindezek megalapozója pedig a néphagyomány, elsősorban játék-és gyermekdalaival, a népköltészet tartalmi és formai eszközeivel.

A nemzetiséghez tartozó, valamint a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Hitvallásunk fontos eleme az is, hogy az „ünnepelni tudás” képességének alakítását a néphagyomány-ápolás, a természet és a társak szeretetére nevelés elősegíti.

A gyermekek évről-évre örömmel vesznek részt, a jeles napokat megelőző közös készülődésekben, számukra az ünnepnap a várva várt nap. Ha az ünnep napján a gyermekeket körülvevő felnőttek magatartása, és a környezet jelzései (ünnepi jelképek) hitelesek, a naphoz kapcsolódó közös élmények a gyermekekben mély érzelmi nyomokat hagynak. Átérik az ünnepnapok „másság”-át, a bensőséges összetartozás élményét, alapozódik az „ünnepelni tudás” képessége. Ezek a gyermeki élmények hatnak a családok szemléletmódjára, az óvoda megteremtheti a családokkal való együttműködés sajátos formáit.

A hagyományörzés az ünnepek mellett leginkább a szabad játékban jelenik meg. A játék folyamatában történik a műveltségtartalmak közvetítése, elsajátítása is. A néphagyományörző tevékenység sajátos érzelmi hatást és aktivitást teremt.

Ez az összetett hatásrendszer a játékban a gyermeket változatos érzékszervi ingerekhez, tapasztalatokhoz juttatja, erősíti az utánpótlás, a spontán tanulás lehetőségeit. A sokszínű tevékenység gazdagítja a gyermek nyelvi kifejezőeszközeit, fejleszti értelmét, gondolatvilágát, érzelmi életét.

4. FEJLESZTÉSI CÉLOK

Kiemelt célunk egy olyan gyermekközpontú óvoda kialakítása és működtetése, ahol a keresztény hit alapjain a sokoldalú személyiségfejlesztés, a képességek teljes körű kibontakoztatása, az egészséges életvitel megalapozása, valamint a magyar néphagyományok ápolása, átadása áll pedagógiai tevékenységünk középpontjában.

Fontos feladatunk, hogy a szülői házzal együttműködve kialakítsuk azokat az érzelmi, értelmi, akarati, jellembeli tulajdonságokat, melyek a harmonikus egyéni, családi és közösségi élethez szükségesek.

Hangsúlyozva:

- a szeretetre, egymás tiszteletére, megbecsülésére, megértésére, a különbözőségek elfogadására való készségek megalapozását;
- a természet szeretetét, a természeti környezet megbecsülésének és gondozásának az igényét;
- az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza szeretetére nevelést;
- a munkaszeretet megalapozását, egymás munkájának megbecsülésére való törekvést.

Fontos továbbá a spontán szerzett tapasztalatokat, ismereteket rendszerezni, célirányosan bővíteni oly módon, hogy a gyermek megismerő képességeit fejlesszük, melyek a következők:

- valóságghű észlelés;
- pontosabb érzékelés, megfigyelés...
- figyelem-összpontosításra való képesség, szándékos figyelem fejlesztése;
- reproductív emlékezet alakítása;
- problémamegoldó gondolkodás fejlesztése;
- feladattudat és szabálytudat alakítása, fejlesztése;
- kifejezőképesség fejlesztése.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

A gyermek belső érése, s a családi és óvodai nevelés eredményeként – az óvodáskor végére – a gyerekek többsége eléri azt a fejlettségi szintet, amely az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges.

Az iskolaérettség kritériumai:

- testi-lelki-szociális fejlettség, amely nélkülözhetetlen a sikeres iskolai munkához.

A gyermek akkor válik alkalmassá a tanulás megkezdésére, akkor lesz iskolaérett, ha fizikai és pszichikai szempontból egyaránt úgy képes megfelelni az iskolai követelményeknek, hogy azok teljesítése további fejlődését előmozdítja.

Az iskolaérettség komplex jellegű, a fizikai és pszichikus alkalmasságon belül több tényezőtől tevődik össze. Ezek közül a leglényegesebbek:

1. Megfelelő testi fejlettség és egészségi állapot:

- a gyermek életkorának megfelelő fejlettség;
- mozgásszervi, statikai funkciók (idegrendszer, látás, hallás épsége, a beszéd érthetősége);
- az idegrendszer megfelelő feszültségbírása.

2. Akaratlagos figyelemre való képesség és megfigyelőkészség:

- 10-15 percig tartó szándékos figyelem és a tárgyak, jelenségek fontosabb jegyeinek megfigyelésére való képesség;
- feladattudat, feladattartás.

3. Megbízható emlékezet:

- egyszerű bővített vagy összetett mondat pontos visszaadása hallás után;
- tanulékonyság.

4. A gondolkodás életkornak megfelelő fejlettsége:

- lényeglátás bizonyos fejlettsége;
- analitikus-szintetikus gondolkodás;
- elemi összefüggések felismerése;
- életkornak megfelelő szóbeli kifejezőképesség.

5. Tapasztalati, gyakorlati készségek:

- természeti és társadalmi környezetre vonatkozó tájékozottság;
- ábrázolókézség;
- megfelelő kezűgyesség és mozgásbeli fejlettség;
- a mozgások célnak megfelelő irányítása (vonalvezetés, eszközhasználat stb.).

Az egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére rendelkezik azon képességekkel, amelyek a tanuláshoz szükségesek. Folyamatosan fejlődik és differenciálódik érzékelése, észlelése. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciának, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

6. Szociális magatartás fejlettsége:

- a közösség igénye, a beilleszkedés képessége;
- szabálytudat;
- kapcsolat-felvételi és együttműködési készség a pedagógussal és a társakkal;
- a felnőtt irányításának elfogadása;
- érzelmi kiegyensúlyozottság.

A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, az eredményesebb feladatvégzésben nyilvánul meg. Ezt a tevékenységet kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja.

A testileg, lelkileg egészségesen fejlődő gyermek óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek saját állapotuknak megfelelően, képességeikhez mérten fejlődnek.

A hátrányokkal küzdő gyermekek esetében csak folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető el az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint.

5. PEDAGÓGIAI TARTALOM

5.1. Az egészséges életmód alakítása

„Az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban (melyet az erőteljes testi fejlődés jellemez) kiemelt jelentőségű. Az óvoda nevelési feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése.”

(Alapprogram)

A fejlődést befolyásoló fontosabb tényezők: a veleszületett adottságok, a biológiai érés sajátosságai, a környezet hatásai (emberi, földrajzi). A gyermek érésének alapja a családban megszerzett biztonságérzet, amely az óvodában szerzett biztonságérzettel bővül. A kiegyensúlyozott, derűs gyermek, aki biztonságban érzi magát, és a gondozás során testi szükségletei kielégítést nyernek, harmonikusan fejlődik.

Az egészség szomatikus, pszichikus és szociális elégedettséget, harmóniát jelent. Az egészséges életmódra nevelésen belül, a gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége. A kisgyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti a növekedést, fejlődést, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához és megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit, a gyermek egész személyiségét formálja.

A kisgyermek testi tulajdonságának ismerete szükséges az eredményes nevelőmunkához. Az óvoda megkezdésekor a gyermekek különböző testi sajátosságokkal rendelkeznek. Elsődleges feladatunk a gyermek testi-lelki képességeinek, tulajdonságainak feltérképezése, megismerése és ennek birtokában az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő fejlesztése.

5.1.1. Az egészséges környezet biztosítása

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják a gondozás színvonalát, hatékonyságát. Gondoskodnunk kell a megfelelő tárgyi környezetről. Célunk az egészséges, barátságos, balesetmentes környezet kialakítása, amely lehetőséget nyújt a gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítésére. Az egészséges életmód alakításának színterei: az óvoda udvara, épülete, csoportszobák és kapcsolódó helyiségei.

Az óvoda udvara

Az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Kialakítása, felszerelése az óvodások sokféle tevékenységét szolgálja minden évszakban és a különböző napszakokban. Olyanná formáljuk, hogy a gyermekek óvodai életük minél nagyobb részét a szabadban tölthessék, biztonságban. Elsődleges a gyermek természetes mozgásigényének kielégítését szolgáló terek, berendezések kialakítása. Az udvar változatos felületű: füves, kövezett, a napos és árnyas részek váltakoznak.

A homokozás a gyermek udvari tevékenységeinek sorában elsődleges helyet foglal el. A földdel való játék, a homokozás, sarazás a gyermek elemi, ősi szükséglete. A gyermekek egészségének védelmében a homokot évente cseréljük, valamint naponta lazítjuk. Homokozónk nádtetővel fedett, éjszakára ponyvával letakarjuk a homokot.

A természetes mozgások gyakorlására nagy, tágas, füves tér áll a gyermekek rendelkezésére. A változatos mozgásfejlesztő szerek fából készültek: kötél mászóka, alagút-rendszer, füves domb, rugós játékok, tornyos fa mászóka csúszdával, libikóka, stb. Udvari játékainkat az MSZ uniós szabvány szerint újrategyeltettük, bővítettük, fenntartói megbízás keretében, (Hexon Gold Kft.) évente elvégeztetjük a „játsszóterei eszközök” felülvizsgálatát.

Szizlakerttel körülvett tó biztosítja gyermekeink számára a víz mellett élés szabályainak gyakorlását.

Óvodánk udvara lehetőséget ad gyermekeink számára a szabadban történő mozgásra, testnevelés foglalkozásra, közös énekes játékokra. Az új csoportszobával együtt óvodánk udvara is bővült. Ezen az udvarrészen KRESZ – parkkal és görkorcsolya pályával adunk még több lehetőséget a változatos mozgásra.

Nyári időszakban - lehetőség szerint - a csoportszobai tevékenységeket az udvaron szervezzük. A szabad levegőn étkezünk, a délutáni pihenést az árnyékolóval fedhető, szilárd burkolatú területen biztosítjuk.

Az esztétikus környezetben családi hangulatú, ünnepélyes évnyitókat, szülői értekezleteket tartunk. Közös vesztünk részt a gyermekekkel és szüleikkel a szabadban tartott szentmiséken. Udvarunk díszé, s egyben nemzetünkhöz, hazánkhoz való kötődés tárgyi kifejezőeszköze is a fából faragott magyar királyi címer.

Az óvoda helyiségei

Az óvoda építészeti adottságait, a rendelkezésre álló helyiségeket ésszerűen, a pedagógiai feladatok értelmében használjuk.

Csoportszobáink 50-60 négyzetméter alapterületűek, elegendő mozgásteret biztosítanak a gyermeki tevékenységekhez, játékhoz, foglalkozásokhoz, étkezéshez, pihenéshez.

A szobák és az étkezők padlózata esztétikus, könnyen tisztán tartható melegburkolat, a kapcsolódó helyiségek padlózata járólapos. Helyiségeink világosak, nagyméretű ablakok biztosítják a természetes fény besugárzását és a nap folyamán a többszöri levegőcserét.

A berendezési tárgyak gyermekléptékűek, esztétikusak, lehetőség szerint természetes anyagból készülnek (fa, nád stb.). A bútorok a gyermekek által könnyen mozgathatóak, formai kivitelezésük, elhelyezésük a gyermekeket szolgálja. Az ülőbútorok, asztalok a gyermekek testméreteinek, fizikai-testi felépítésének megfelelnek.

Az öltözőszekrények a gyermekek kényelmes vetkőzését, öltözését szolgálják. Minden gyermeknek külön fogas, polc, ruhászsák áll a rendelkezésére, amelyben elhelyezheti ruháját, személyes holmiját. Ezáltal a zsúfoltság elkerülhető, s a nyugodt, önálló öltözködést biztosítjuk.

A mosdókban a mosdókagylók, WC-k a gyermekek méreteinek megfelelőek. A gyermekvéceket válaszfal határolja el egymástól. Minden gyermeknek jellel ellátott törölközője, fésűje, fogmosó felszerelése van.

Óvodánk tálalókonyhával rendelkezik, megfelelő kiszolgáló helyiségekkel, melyek az ÁNTSZ előírásoknak megfelelnek. Különálló melléképületben kaptak helyet:

- mosókonyha,
- raktárhelyiségek,
- öltözők,
- óvónői szoba,
- zöldségtároló.

5.2. Egészségre nevelés és gondozás

A gyermek testi szükségleteinek kielégítése során a szokások alakításához nélkülözhetetlen a felnőtt gondoskodó, segítő szeretete. Az érzelmi biztonság segíti át a „botladozó”, önmagát kipróbáló gyermeket az önkiszolgálás bonyolult tevékenységrendszerén.

Célunk az egészség gondozásához szükséges készségek megalapozása.

A gondozásnak programunkban alapvető szerepe van, az egész óvodai életet átszövi. A gondozás elsősorban az óvodapedagógus feladata, aki folyamatos odafigyeléssel biztosítja a gyermek komfort-érzését, mivel a gyermek jó közérzete ad alapot az összes óvodai tevékenységhez. A gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolatot feltételez. A felnőtt mintát ad, tanítja, gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válik. Programunkban minden tevékenységet tudatos, pontos, szóbeli megerősítés kísér, ezért lényeges, hogy a napirendben elegendő időt biztosítsunk a gondozási tevékenységek elvégzésére. Fontos, hogy minden gyermek nyugodt, kiegyensúlyozott körülmények között, saját tempójának megfelelően végezhesse az egyes folyamatokat.

A helyes életritmus megteremthető következetes rendszerességgel, folyamatossággal. A folyamatos játéktevékenységben azonos időpontban ismétlődnek az étkezések, a foglalkozások, a levegőzés, a kinti játék, a séta, a pihenés. Napirendünket szükség szerint rugalmasan alakítjuk (időjárás, mozi, színház, úszás stb.).

5.2.1. Napirend

Napirendünk biztosítja a gyermekek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés váltakozását az életkornak megfelelően. Törekszünk az optimális életritmus kialakítására.

Így napirendünkben vannak rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek (étkezés, pihenés), melyek segítik a gyermeket eligazodni az időben, szabályozzák tevékenységeit, ritmust adnak napjának, s mindezek kihatnak életfolyamataikra is. Az évszakhoz igazodva, az óvoda sajátosságait figyelembe véve napirendünk a következő.

Szeptember 1-től május 31-ig terjedő időszakban:

Tevékenység kezdete vége	Tevékenység megnevezése
6.00-8.00	Gyülekezés Szabad játék, egyéb szabadon választott tevékenység Étkezés előkészítése
8.00-8.45	Reggeli Testápolás Reggeli ima
8.45-11.30	Szabad játék, mindennapos mozgás, kötetlen és kötött kezdeményezések Levegőzés, szabadon választott tevékenységek
11.30-12.30	Étkezés előkészítése Ebéd Testápolás
12.30-15.00	Pihenés előkészítése Pihenés
15.00-17.00	Testápolás Étkezés előkészítése Uzsonna Szabad játék, egyéb szabadon választott tevékenység, levegőzés

Napirend június 1-től augusztus 31-ig terjedő időszakban:

Tevékenység kezdeté vége	Tevékenység megnevezése
6.00-8.00	Gyülekezés, szabad játék, egyéb szabadon választott tevékenység
8.00-8.45	Étkezés előkészítése Reggeli Testápolás Reggeli ima
8.45-11.30	Szabad játék, egyéb szabadon választott tevékenység, mindennapos mozgás Megfigyelések, tapasztalatok gyűjtése a szabadban Kirándulások, séták Nap – és vízfürdőzés
11.30-12.30	Étkezés előkészítése Ebéd Testápolás
12.30-15.00	Pihenés előkészítése Pihenés
15.00-17.00	Testápolás Étkezés előkészítése Uzsonna Szabad játék, egyéb szabadon választott tevékenység, levegőzés

5.2.2. Étkezés

A gyermek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő egészséges táplálkozás. Az óvodáskorú gyermek helyes táplálkozási szokásainak kialakításában a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- rendszeres étkezési ritmus;
- a reggeli, ebéd, uzsonna megfelelő mennyiségi és minőségi összetétele;
- az együttes étkezés esztétikája.

Az egészséges táplálkozás megvalósítását, a megfelelő tápanyagok biztosítását, beszállító által, mintamenza program keretében oldjuk meg. Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk a nyers zöldség és gyümölcs fogyasztására – hetente gyümölcsnapot tartunk. A gyermekek szüleitől vagy más forrásból (pl: adományok, felajánlások) kapott plusz gyümölcs – illetve zöldségféléből a gyermekekkel közösen készítünk vitaminsalátákat.

Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és naposi tevékenységekkel valósulnak meg. Fontos feladatnak tartjuk az esztétikus terítést, valamint étkezések alkalmával is a nyugodt, derűs légkör, a kultúrált étkezési szokások alakítását.

5.2.3. Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakítását szolgálja. Ezek a tevékenységek az óvodapedagógus és a gyermekek közötti bensőséges kapcsolatot mélyítik, eleinte a kapcsolatfelvételt szolgálják, majd a szokások elsajátítására irányulnak.

Cselekvés és beszélgetés közben megismerik a testápolást szolgáló eszközöket és használatukat. A testápolásnak a testséma kialakításában is fontos szerepe van, valamint megtanítja a műveletek helyes sorrendiségét.

5.2.4. Öltözködés

Az öltözködés a test védelmét szolgálja az időjárás változásaival szemben, de egyúttal fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát. Fontos, hogy az öltözködés igazodjon a hőmérséklethez; kényelmes, könnyen fel- és levehető legyen.

Lényeges, hogy ne akadályozza a gyermek szabad mozgását, ne legyen balesetveszélyes. Higiénés szempontból szükséges a gyermekeknek benti és udvari játszóruha, cserecipő, valamint pizsama. A gyermek öltözködés közben tapasztalatokat szerez a sorrendiségről és megtanulja az egyes mozzanatok (bebújás a cipőbe, cipőfűző bekötése stb.).

Az óvodapedagógus feladata, hogy biztassa a gyermeket az öltözködés elvégzésére, kellemes légkörben, elismerő magatartásával, toleranciával.

5.3. Mozgás – Egészségvédelem – Pihenés

5.3.1. Mozgás

Az egészséges életmódra nevelésben jelentős szerepet tölt be a mozgás, ezért szükséges és fontos, hogy átgondoltan szervezzük meg a gyermekek egész napi mozgástevékenységét, mely kedvezően befolyásolja szervezetük fejlődését.

A mozgás belső igény, élmény a gyermek számára, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végez. A gyermekek mozgásigénye egyénileg eltérő, ennek kielégítését a változatos tevékenységek szolgálják. A mozgás nem szűkül le a testnevelési foglalkozások, mondókás-énekes játékok körére, jelen van az óvodai élet minden területén.

Udvarunk változatos lehetőséget nyújt a különböző mozgásformák gyakorlására.

A rendszeresen, örömmel végzett mozgás kedvezően befolyásolja a gyermek értelmi és szociális képességeinek alakulását. A mozgáson keresztül pedagógiai és pszichológiai feladatokat egyaránt megvalósítunk. A rendszeres mozgásnak hozzá kell tartoznia a mindennapi élethez, mert fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában, így kialakul egy egészséges életvitel, mellyel kompenzálni tudjuk a civilizáció negatív hatásait és megelőzhetőek lesznek a tartási rendellenességek, és a mozgásszervi elváltozások.

5.3.2. Egészségvédelem

A levegő, a napfény, a víz, amelyek kívülről hatnak a szervezetre, megteremtik mozgás közben a biológiai, pszichológiai folyamatok feltételeit. Ezek kedvezően befolyásolják a gyermekek ellenálló képességének növekedését és edzési lehetőséget biztosítanak.

Az egészség megőrzéséhez szükséges optimális környezet megteremtésével a természetes mozgásigény kielégítésére törekszünk. A szervezet edzésében rendszeres, céltudatos, következetes tervszerűséget, gondos fokozatosságot alkalmazunk.

Óvodánkban évente két alkalommal egészségnapot tartunk. Vidám programokkal, ugrálóvárral, mozgással, ügyességi játékokkal tesszük élményszerűvé a gyermekek számára ezt a napot. Az őszi Sündörgő, illetve a tavaszi Nyuszifesztivál alkalmával kiemelt hangsúlyt fektetünk a mozgás mellett a nyers gyümölcs- és zöldség fogyasztására is. Ilyenkor udvarunkon a gyermekek által hozott alapanyagokból a közösen elkészített gyümölcs-és zöldségsalátát fogyasztjuk.

5.3.3. Sószoza

2015. szeptemberétől az óvoda alapítványának támogatásával sószozával bővült intézményünk. Gyermekeink hetente több alkalommal vesznek részt – nemcsak gyógyító, hanem prevenciós céllal is – sószozai foglalkozásokon. A sószoza létrejöttét a szülők örömmel vették, a gyermekek pedig naponta élvezhetik jótékony hatását.

5.3.4. Pihenés

A pihenés, az alvás az óvodás gyermek egyéni alvásigényének kielégítését, testi fejlődését szolgálja. Legfontosabb a pihenéshez szükséges nyugodt, kiegyensúlyozott légkör biztosítása; a gyermekek egyéni alvásigényének és szokásainak figyelembevételével a szükséges tárgyi és személyi feltételek megteremtése.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- önállókká válnak a testápolásban, étkezésben, öltözködésben és egyéb szükségleteik kielégítésében;
- megfelelően használják az evőeszközöket, egyéb óvodai eszközöket;
- jól eligazodnak az óvoda helyiségeiben;
- tudnak cipőt fűzni, kötni; gombolni, hajtogatni (ruha, terítő, takaró);
- természetes, helyes testtartással ülnek az asztalnál;
- ismerik az étkezés kulturált formáját, szokásait;
- igénylik maguk körül a rendet, tisztaságot;
- segítenek a rendteremtésben, a környezet tisztaságának megőrzésében;
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek saját állapotuknak megfelelően, képességeikhez mérten fejlődnek.

Az óvónő figyelemmel kíséri a gyermekek egyéni adottságait és egészségi állapotukat (táplálkozási és egyéb: allergia, mozgásszervi rendellenesség, téli-nyári érzékenység stb.). Együttműködik a szülőkkel, az egészségügyi szakemberekkel, elsődlegesen a betegségek megelőzése, indokolt esetben a speciális fejlesztés céljából.

5.4. Érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása

A család semmivel sem helyettesíthető örömforrás a gyermek és a felnőtt számára. Alapja a szeretet, óvodánk nem vállalhatja át a család szerepét a nevelésben, hanem kiegészíti azt keresztény neveléssel. A legnagyobb segítséget akkor adjuk, ha az óvodai tevékenységek és nevelési formák minden területén pozitív minták a szülők előtt. Az érzelmi biztonságot, a derűs légkört, a gondoskodó, oldott környezetben való nevelést tartjuk elsődlegesnek.

Nagy hangsúlyt fektetünk a kisgyermek óvodába lépésének időszakára – a beszoktatás módjára, - mely meghatározza a gyermekek későbbi érzelmi viszonyát az óvodához, az óvodai élet és közösség egészéhez.

Az óvoda és a család jó kapcsolatának meghatározója a családi nevelés tiszteletben tartása, az óvoda nyitottsága.

Az érzelmi nevelés kiemelt célja, hogy segítse a gyermekek én-tudatának alakulását, fejlessze a gyermek szociális érzékenységét és engedjen teret önkifejező, önértékesítő törekvéseinek. Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek társas viselkedés szabályait megismerjék és nevelődjenek a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

„A szocializáció szempontjából külön jelentőségű a közös élményekre épülő, közös tevékenységek végzése. Ezért olyan óvodai élet szervezése kívánatos, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl.: az együttérzés, a másság elfogadása, a segítőkészség, empátia, tisztelet, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül önállóságának, önfegyelmének kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését.” (Alapprogram)

Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok csak akkor fejlődnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társaihoz való helyes viszonyulást.

Az óvodás gyermek számára meghatározó a gyermek – óvodapedagógus kapcsolatának minősége. A felnőtthez fűződő viszony nyújtja az érzelmi biztonságot, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Az óvodapedagógus modell, példakép a társas viselkedés alakulásában is. A felnőttek közötti jó kapcsolat, tisztelettudó magatartás mintaként áll a gyermekek előtt.

Feladatunk, hogy építsünk a gyermek nyitottságára, segítsük elő, hogy rácsodálkozzon a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.

Az összetartozás élményét mélyítik az ünnepnapok, az ismétlődő, közös, örömteli tevékenységek, amelyek a csoport és az óvoda hagyományrendszerébe épülnek.

Az ünnepek, ünnepélyek jelentős események az óvoda életében. A közös élményerejével hatnak a kisgyermekekre, erősítik a közösséghez való tartozás érzését, megerősítik a hagyományokat és közel hozzák a tágabb és szűkebb környezet jelentős eseményeit a gyermekekhez.

Az ünnep lényegéhez tartozik az ünnepvárás. A nevelői tudatossággal megtartott ünnep pedagógiai hatékonyságát az adja meg, hogy elsősorban a gyermekek érzelmeire hatva fejtik ki nevelő hatását.

Feladatunk tehát az érzelmek minél magasabb szinten történő kifejtése, így például az örömmel, mint érzélemmel a megalapozása.

A különböző jellegű óvodai ünnepélyek megtartása hozzájárul a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak pozitív irányú alakításához is. A közös felkészülés, a közös élmények, a csoport együttes teljesítménye pedig a közösségi érzés elmélyítését szolgálja.

Az ünnepélyek műsorának tartalma és a gyermekek ízlésének, szépségérzetének fejlődése között közvetlen kapcsolat áll fenn. A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő, a magyar népi kultúrából merített dalok, versek, mesék, játékok művészi szintje, a díszítés, az ezekkel összefüggő esztétikai igény éppen az ünnepélyek során nyújt sok lehetőséget a gyermekek személyiségének fejlesztéséhez.

Az ünnepek alkalmával a nevelési lehetőségek sűrítve jelentkeznek, mindezek mellett azonban elsősorban élménynyújtás.

Magyar népi hagyományokat is ápoló, keresztény nevelési programunkba a következő ünnepeket, megemlékezéseket építettük be:

- Évnyitó (az egész óvoda közös ünnepélye az óvodában)
- Mindenszentek, halottak napja (csoportonkénti megemlékezés a gyermekek otthoni tapasztalatai, élményei alapján)
- Szent Erzsébet napja – óvodánk védőszentje – (ünnepi megemlékezés, az óvoda közös ünnepe)
- Márton nap (délutáni foglalkozások - kézműves, zene, tánc, mese - a szülőkkel)
- Szent Miklós napja (közös ünnepély az óvodában – vendégeink a Katolikus Iskola elsős diákjai)
- Advent (négy héten át tartó csoportos készülődés Karácsony ünnepére) Ünnepváró barkács délutánok; gyermekek – szülők – óvónők közös készülődése
- Karácsony (Betlehemezés – ajándékozás)
- Vízkereszt (vízszentelés, házszentelés)
- Gyertyaszentelő Boldogasszony – Szent Balázs napja (gyertyák megszentelése – Balázs áldás)
- Farsang: - gyerekeknek (csoportonkénti ünneplés)
- szülőknek – nevelőknek (farsangi bál)
- Március 15. (közös óvodai megemlékezés)
- Virágvasárnap (az egyházközség ünnepén körmenet virágokkal)
- Húsvét (közös ünnep a templomban - keresztelők – ajándékozás)
- Anyák napja (csoportonkénti ünnepélyek)
- Pünkösdi (pünkösdlő előadása, pünkösdi forgatag a szülőkkel közösen)
- Úrnapja (az egyházközség ünnepén virághintés)
- Gyermeknap (az óvoda egész napos közös ünnepe)
- Te deum - nagycsoportosok búcsúztatása

Az ünnepek hangulatát emelheti a felnőtt közösség „ajándéka” közös éneklése, bábozása, dramatizálása.

Az óvodában fontosak az egyéni ünnepek: születésnapok, névnapok. A köszöntés után ajándékot kapnak, teljesítjük mese, dal vagy vers kívánságukat is.

Minden egyes ünnep megszervezése alkalmával munkánk lényeges momentuma, hogy az ünneplés tartalmában és külső megjelenésében is kiválóan illeszkedjen az óvoda gyermekek életkori sajátosságaihoz.

A szocializálódás alakulásának színterei:

- nyílt napok az óvodaválasztás megkönnyítése érdekében március – április hónapban
- a beszoktatási időszak,
- a napi együttlét,
- az óvodai ünnepnapok.

Az új gyermekek és szülők első benyomásai meghatározhatják az óvodához való viszonyukat. Ezért arra törekszünk, hogy minél rövidebb idő alatt megfelelő biztonságérzetet szerezzenek. Ennek érdekében igyekszünk még óvodába lépés előtt megismerkedni a családdal családlátogatás alkalmával, valamint meghívjuk a szülőt kisgyermekével együtt óvodalátogatásra.

A beszoktatási időszakot tekintjük a családdal való együttműködés kiindulópontjának.

Az óvodához szoktatás kezdeti időszakában mindkét óvónő egész nap a csoportban tartózkodik.

Óvodánk egész nevelőtevékenysége arra irányul, hogy a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását elősegítse. Ehhez olyan utat választottunk, amelyik az óvodás életkor legjellemzőbb, mással nem helyettesíthető tevékenysége – a játék útját.

Az egyes gyermekek szociális viselkedési készségének szintjét befolyásolja kommunikációs fejlettségük. A gyermekek az egymás mellett játszástól az együttjátszásig, majd az együttjátszás és tevékenykedés során a „mintha” helyzetekben viselkedést gyakorolnak, tapasztalatokat szereznek, alakul szociális készségük.

A viselkedést megerősítő jelzések segítik a gyermekeket a kommunikációban és abban, hogy megtanulják értékelni saját és mások cselekedeteit, megtanulják helyüket a csoportban. Az életkorra jellemző gyermeki „kódolást”, jelzésvételt a beszéd mellett a metakommunikációs hatások erősítik meg. A közösen átélt élmények a gyermekekben az újra- meg újra az átélés vágyát erősítik, az együttműködés reményében alkalmazkodásra serkentik.

Normarendszer kialakítása

Szemléletünk, magatartásunk jellemzője kell, legyen, hogy elsősorban a jót lássuk meg minden gyermekben, s a játék során is mindig a pozitív megnyilvánulásokra építünk mely normarendszerünknek megfelelően a keresztény nevelési elveinkkel összhangban történik. Nevelésünkben elsősorban a dicséretre építünk, mely mindig személyre szóló és konkrét tevékenységre irányul. Az értékelés nevelő célzatú módszer, melynek pozitív hatásai a hiba belátása, az igazságérzés, a jóvátétel szándéka.

Az óvónők által megteremtett bensőséges kapcsolat nagymértékben segíti a gyermekek szocializációs fejlődését. Lehetőséget nyújtanak arra, hogy a gyermekek gyakorolják azokat a viselkedési, udvariassági formákat, amelyek az emberi kapcsolattartáshoz, a csoportban éléshez nélkülözhetetlenek. A közös élmények az összetartozás érzését erősítik.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

Önálló:

- a kapcsolatteremtés, kérés, köszönés, köszönetnyilvánítás, válaszolás, megszólítás terén;
- a véleménynyilvánításban;
- a döntésekben, választásokban önállóságra törekvés;
- vállalt feladatai elvégzésében.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek saját állapotuknak megfelelően, képességeikhez mértén fejlődnek.

Törekszik az igazmondásra, tisztelettudóan viselkedik, képes a megbocsátásra, bocsánatkérésre. Együttműködik a közös cél érdekében, örül a csoport közös sikerének, együtt érez társaival.

Társas kapcsolatok területén:

- szívesen felajánlja segítségét;
- érdeklődik társai és a felnőttek iránt;
- képes egyéni érdekeit a csoport érdekeinek alárendelni (alkalmazkodás);
- legalább egy társ kapcsolattal rendelkezik a csoporton belül.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek saját állapotuknak megfelelően, képességeikhez mértén fejlődnek.

5.5. Értelmi nevelés, fejlesztés megvalósítása

„Az óvoda a gyermek érdeklődésére és kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítson a gyermekeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetről.”

(Alapprogram)

Az értelmi fejlesztés a gyermekek folyamatos megfigyelésére, ismeretére épül. A fejlesztés során gondoskodni kell arról, hogy a gyermekek tapasztalatai, ismeretei gazdagodjanak a változatos tevékenységi folyamatok biztosítása során. Törekedni kell arra, hogy az újabb ismeretek, tapasztalatok szorosan kapcsolódjanak a már meglévőkhöz, valamint fokozatosan mélyüljenek, bővüljenek.

A gyerekek számára különösen érdekesek azok a tevékenységek, amelyekben maguk kutatják, fedezik fel a megoldást, miközben próbálkoznak, tapasztalatokat gyűjtenek, majd sikerélmény után átélik a felfedezés örömet.

Ezért nagyon lényeges, hogy az értelmi nevelés cselekvésre, szemléletes helyzetekben szerzett konkrét tapasztalatokra épüljön. Az óvodapedagógus pedig a gyermekek kérdéseire, ötleteire, próbálkozásaira mindig reagáljon és vezesse a gyermekeket a helyes irányba.

Célunk kialakítani a gyermekekben azokat a jártasságokat és készségeket, amelyek nem csupán az iskolai évek kezdését, hanem az életre való felkészítést is szolgálják.

Feladatok:

- érdeklődés, kíváncsiság felébresztése, illetve fenntartása a környező világ iránt;
- testi-szellemi egészség egységének fejlesztése, megőrzése;
- a gyerekek értelmi képességeinek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás) és kreativitásának fejlesztése;
- sokoldalú, közvetlen tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása és azok rendszerezése;
- differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés;
- „énkép” fejlesztése, testséma kialakulásának segítése;
- önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése;
- formaérzéklek, formaészlelések fejlesztése;
- figyelem-koncentrációs tevékenységek biztosítása.

Tevékenységi formák: játék, játékba integrált tanulás, munka jellegű tevékenységek.

Fejlesztési tartalmak: vers, mese, énekes játékok, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, matematika, mozgás, a külső világ tevékeny megismerése. A gyermeki tapasztalatok pozitív megerősítése.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- vegyen részt a különböző tevékenységekben;
- tudja figyelmét rövid ideig ugyanarra összpontosítani;
- rendelkezzen problémafelismerő és megoldó képességekkel;
- törekedjen a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére;
- próbálja kifejezni a változások tartalmát szóban és rajzban;
- segítséggel javítsa saját tévedéseit, ellenőrizze saját tevékenységét;
- ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is;
- törekedjék az önértékelésre;

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek saját állapotuknak megfelelően, képességeikhez mérten fejlődnek.

5.6. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része. Nevelésünkkel tudatosan ráirányítjuk a figyelmet az anyanyelv szépségeire. A gyakori mondókázás, a mindennapos mesélés, az éneklés, a hagyományápoló tevékenységek gyakorlása által a gyermek intenzíven részesül az anyanyelv szépségének élményében.

Az óvodapedagógusnak ebben kiemelkedő szerepe van: helyes mintaadással, a beszédkedv fenntartásával, a gyermekek türelmes meghallgatásával, a gyermeki kérdések figyelembevételével és körültekintő megválaszolásával, a javítgatás elkerülésével. Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a beszélgetések oldott, barátságos légkörben történjenek. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben ösztönözzük a gyermekeket a természetes beszéd és kommunikációs képességüknek fenntartására.

Az anyanyelvi nevelés az értelmi képességek fejlesztésének fontos eszköze, jelrendszerét a gyermekek játékos tevékenységek, társas érintkezések során, utánzás alapján sajátítják el. A beszédtanulást befolyásolja a gyermek ép idegrendszere, a családi, a bölcsődei és az óvodai környezete.

A gyermekek az óvodába lépéskor különböző szintű „anyanyelv-ismerettel” rendelkeznek.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi fejlesztésben

- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése, ahol a gyermek bátran elmondhatja gondolatait, élményeit; ezáltal biztosítjuk a beszédöröm kialakulását.
- A gyermek egyéni képességeinek figyelembevételével, képessé kell tenni őt arra, hogy tudjon másokat meghallgatni, képes legyen társaival és a felnőttekkel kommunikálni.
- Fontos feladatunk az ingerszegény környezetből érkezett gyermekek felzárkóztatása.
- A gyermek szókincsének folyamatos bővítése közös szójátékokkal, hangutánzó szavakkal, hangulatfestő kifejezésekkel a játékba ágyazva, spontán is megoldható.
- A beszédmegértés fejlesztésében a gyermek kíváncsiságára, megismerési vágyára, tenni akarására kell építeni.
- A beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása a napi tevékenységek során.
- Az életkori sajátosságokból adódó beszédhibákat megfelelő módszerekkel, nagy tapintattal javítja az óvodapedagógus.
- Különösen fontos az óvodapedagógus beszédstílusa, beszédműveltsége, példamutatása, közvetlensége, humora, mimikája, beszédkedve.
- Az óvónő feladata, hogy a gyermekek anyanyelvi fejlettségét figyelemmel kísérje, dicsérje, biztassa a bátortalan gyermekeket, ne vegye kedvüket állandó javítgatással, figyelmeztetéssel.
- A beszédhibával, beszédgátlásokkal, beszédbeli elmaradásokkal küszködő gyermekek esetében kérje szakember segítségét.
- Olyan szociális közeg biztosítása, amelyben a gyermek kifejezheti önmagát, kérdezni tud, véleménye van, válaszolni akar és mer.

Az anyanyelvi fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a társas környezet segítségével megtanulja a hangok helyes képzését, majd a szavak megértését;
- a sokoldalúan biztosított tapasztalatszerzés és ismeretanyag által kedvező mértékben gyarapodik a gyermekek szókincse, lehetőség nyílik a választékos beszédre;
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek saját állapotuknak megfelelően, képességeikhez mérten fejlődnek.

6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

6.1.Játék

„A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé.”

(Alapprogram)

A gyermek legfőbb tevékenysége a játék. Első tapasztalatait, élményeit a családban szerzi, ahol a szülő a gyermek első valódi játszótársa. Fontos feladatunk megismerni, hogy a család milyen utánozható mintát adott gyermekének a játéktevékenységre. Az óvodában ezt szem előtt tartva fejlesztjük tovább a gyermekek játékát, ahol az óvodapedagógus a mintaadó, majd a gyermekek számára „bevonható” társ, segítő, kezdeményező. A felnőtt tapintatos, barátságos jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti jó játékkapcsolatok kialakulását.

A játék kommunikáció is, mert a játszó gyermekek a játék nyelvén értik meg egymást, jóval gazdagabb tartalommal, mint a beszédben.

Játék közben a gyermek indulatai, szorongásai, feszültségei, vágyai tükröződnek, a külvilágból nyert tapasztalatokba ágyazva elrendeződnek, megoldást nyernek. A játékos megoldás azonban mást jelent, mint a való élet folyamataiban elérhető bármilyen megoldás – és éppen ezek az eltérések jellemzik a játékot.

Minden játékfolyamat a feltételelességek szintjén valósul meg a „mintha” helyzetek sorozatában. Ezek a feltételelességek azonban mindig a reális, a valódi helyzetekkel együttesen jelennek meg. A játékra ez a kétsíkúság a jellemző. A játékos tárgyi szimbólumokban is ez fejlődik ki, a szerepek szimbolikus mivolta is ilyen. Az érzelmi átélés ellenére tudja a gyermek, hogy ami a játékban történik az nem mindig valóság. Ez a játéktudat jelensége.

A kétsíkúság – a valódi és feltételes helyzet együttese – felismerhető a gyermek építőjátékában is. A valódi élethelyzeteket csak úgy lehet a játékban újraalkotni, ha „feltételezésekbe” bocsátkozunk.

Ezek a feltételezések azonban – a kiinduló valósághelyzethez viszonyítva – rögtönzések, improvizatív módon jelennek meg a játékban. A feltételezettséget nem kötik a valóság törvényei, mert a képzelet szabad szárnyalásának eredményei: fiktívek, rögtönzések. Ugyanakkor mégsem szakadnak le teljesen a valóságtól, hiszen a játék talaja, egyik létrehozója maga a valóság, a reális élet törvényei, tényei. Így szerveződnek a játékfolyamatok, a szabályszerűségek és improvizációk együttesével.

Minden játéknak van valamilyen szabálya – a játék jellegétől függően, mert a gyermekek ragaszkodnak a valósághoz, abból alkotnak szabályokat (pl.: „Ezt így szokták.” Vagy „Ilyen az igazi is.”). Ezek a szabályszerűségek a fikciókkal együtt jelentik a játék igazságát. A szabályok és rögtönzések együttese a szabályokban még nyomon követhetők, mert ezek a szabályok készen adóttak, nem a gyermekek találják ki ezeket. A szabályokhoz való alkalmazkodás során létrejövő véletlenszerű eredmények jelentik ezeknek a játékoknak a valódi értékét, izgalmát. Szabály kell ahhoz, hogy sok véletlenszerű esemény élményét élhesse át.

A játék nem követi a valóság időbeli fontosságát, mert lényege nem a folyamatos történés, hiszen a „mondjuk, hogy...” helyzetek fikcióit bármikor lehetséges visszaigazítani, megváltoztatni, csak a játékosok elhatározásától függ. Nem kötik őket a valóság törvényei, csak annyira, amennyire a játékosok a törvényekből elfogadnak, szabályként meghatároznak valamit.

Egyetlen játékfolyamaton belül gyakran keverednek a legkülönbözőbb játéktémák és játékmódok aszerint, hogy a tartalmat hogyan bonyolítják, improvizálják a gyerekek. Így a játék többszólamú lesz. Megfigyelhető, hogy egyetlen játszócsoporton belül többféle jelentést tulajdonítanak ugyanannak a tevékenységnek – együtt játszanak, de másféleképpen; pl.: egyetlen építmény a játékfolyamaton belül többféle funkciót is betölt (lakás, autóbusz, villamos). Mindezek ellenére egyetlen játékfolyamatnak tekinthető, mert a játszócsoport mindvégig együtt marad, együttműködik, csak időről időre megszakítják tevékenységeik folytonosságát, időlegesen kilépnek a folyamatból, hogy rövidesen visszatérjenek hozzá.

A játék sajátos időszervezetének másik megnyilvánulása az, amikor a gyermekek tevékenységei előzmény és következmény nélküliek, nem ragaszkodnak az ok-okozati összefüggések realitásához. (Ilyen pl.: amikor kardot szerkesztenek, de lövöldözőst is játszanak vele.)

A gyermeki játékokat a korábbi élmények táplálják, amelyek csak töredékesek, hiszen a gyermeki világlátás sajátosságai szerint keletkeztek. A gyermekben természetes feszültséget okoz az, hogy a környező világ jelenségeit nem érti meg teljesen, mert mindig marad valami meg nem emésztett, életkorából és élményeiből adódó hézagosság. A jelenségek játékos újraalkotása folyamán a hiányzó elemeket pótolják a gyerekek a „mondjuk, hogy...” fikcióval.

A játékfolyamatokra jellemző az idő sűrítettsége. Egyes események játékos ideje sokkal rövidebb, mint amennyi ugyanannak az eseménynek a valódi időtartama lenne. Ugyanakkor a rövidítés együtt jár bizonyos tömörítéssel is, mert az eseményeknek a gyermeki szempontok szerinti leglényegesebb vonásait emelik ki, amely azonban nem a felnőtt szemlélet és gondolkodásmód szerinti lényeg.

A játékfolyamatok meghatározott helyszíneken zajlanak, amit a gyermekek maguk határoznak meg. Időleges világok ezek, melyek egy cselekmény színteréül szolgálnak, meghatározott helyen és szabályok szerint. Például: játékos feltételezettséggel víznek, tónak nevezik a szőnyeget, és ez a megjelölés, elkülönítettség addig érvényes ameddig a játék tart. Ugyanakkor a játéktudat szintjén bánnak ezekkel a játékterekkel, melyekhez a realitások tudomásulvételével alkalmazkodnak.

A játék haszna, hatása mindaz a feszültségcsökkenés, amely a játékfolyamatban gyakran úgy valósul meg, hogy a gyermekek a feszültségeket még csak fokozzák, szabályokkal nehezítik, valósággal veszélyhelyzeteket hoznak létre, hogy a megoldódás boldog élményét minél jobban átélhessék.

A játék folyamatát semmihez sem hasonlítható öröm kíséri. A játék öröme a sokszoros ismétlés folyamán azt eredményezi, hogy a gyermekek megtanulnak örülni. Az örömképesség igen fontos emberi tulajdonság, amely végigkísérheti az életet, ha jókor sikerül elsajátítani.

Játékörömet jelent maga a cselekvés is, de a szimbólumok szintjén még fokozottabban. A játékok szabályszerűsége mellett kialakuló rögtönzött események a meglepetés örömét okozzák a gyerekeknek. Mivel a játékban sohasem csak egyetlen alternatíva van, hanem sok, ezért hatásában kreatív tulajdonságokat fejleszt a gyermekekben. A játék személyiség formáló hatásai között kiemelkedő szerepet játszik katartikus jellege, amely szintén örömforrás.

A gyermekek fejlődése során az élettel együtt járó természetes feszültségek mellett gyakran keletkeznek olyan feszültségek is, amelyek az egyéni sorsok sajátosságaiból erednek: sérelmek, igazságtalanságok, bánatok, amelyek a játék oldó hatása nélkül főlhalmozódnak és tartós sérülést okozhatnak a személyiségben.

A játékról, annak személyiség formáló hatásáról azt is elmondhatjuk, hogy jelentős valóságismeretet is hordoz. Játék közben sok olyan objektív jelenséggel találkozunk a gyermek, amellyel játékon kívül nemigen.

Mivel a játék a gyermekek első közösségi tevékenysége az óvodában, azért nagy szerepe van a társas kapcsolatok fejlődésében, az együttműködés, az alá- fölérendelés folyamatában. Az együttes tevékenység, a közlés, a megbeszélés igényét elégíti ki és mindez a játékban sajátosan gyermeki szinten valósul meg.

A játék hatása nem múlik el a befejezéssel. „Beragyogja fényével a közönséges világot és biztonságot, rendet, jólétet teremt a játszó csoport számára a következő szent játék időig.” (J. Huizinga: Homo Ludens 1944.)

Életünk első öt évének eseményeit elfelejtjük, elveszítjük. Nem így a játék hasznát, hatását, eredményeit. A játék témái, tartalma is elvesznek az emlékezetből, de a nyomukban járó élmények, érzelmek, hangulatok valamiféle „rejtett tudás” formájában megmaradnak egész életünkre, megmarad a világ szeretete, amit a játék alakít bennünk.

E gondolatok bizonyítják, hogy milyen nagy a felelősségünk a játékos óvodai élet megteremtésében.

Az óvodapedagógus feladatai a játéktevékenységben

Az élménynyújtás folyamatos és alkalomszerű tervezése, az egyén és a csoport játékanak fejlesztése, a szabad játék feltételeinek biztosítása (nyugodt légkör, idő, hely, eszköz), a játék irányításának direkt és indirekt módszereinek megfelelő megválasztása.

Az óvodapedagógus magas fokú elméleti felkészültsége, gazdag és tartalmas emocionális élete, lelkesedése, az emberek iránti tisztelete, szeretete, tapintatossága, tudatos nevelői mértéktartása, önfegyelme, segítőkészsége, állhatatossága, igazságérzéke – mind olyan fontos tényező, amely alakítja a gyermekek játékát.

Az egész óvodai élet elengedhetetlen feltétele a nyugodt légkör megteremtése. Ennek érdekében nagyon lényeges az együttélés szabályainak, szokásainak kialakítása. A természetes, érzelm gazdag óvodapedagógusi magatartás fokozza a gyermekek biztonságérzetét, segíti őket az eligazodásban.

Mivel a játék a gyermekek alapvető tevékenysége, a napirendben erre kell a legtöbb időt biztosítani. Fontos, hogy elmélyülten játsz hassanak, legyen idejük elképzeléseiket megvalósítani, ötleteiket a játékban kifejezni. Minél többet játszanak a gyermekek, annál több lehetőség van fejlődésük elősegítésére.

A megfelelő hely biztosítása a csoportszobában és az udvaron egyaránt fontos. A csoportszobákat úgy kell kialakítani, hogy megfeleljenek a gyermekek életkorának, összetételének és az egyéni igényeknek. Legyenek állandó játszóhelyek, de legyen lehetőség a változtatásra is. Az udvaron nagyobb a hely a mozgásos játékokhoz, de itt is fontos, hogy sokféle tevékenységre legyen lehetőség.

A tudatos óvodapedagógusi munka lényeges eleme a játékeszközök kiválasztása, biztosítása. Nagy a felelősségünk abban, hogy a gyermekek mikor, mivel játszanak, milyen eszközöket vesznek a kezükbe. A játékszer részben motiváló eszköz, amely kiváltja, gazdagítja, új irányba viszi a gyermekek elképzeléseit, ötleteket ad, segíti az elgondolások megvalósítását és részben tárgya magának a játéknak. A játékszerek külső formájukban legyenek esztétikusak, könnyen tisztíthatók, veszélytelenek, és jó minőségűek.

A játékírányításnál nagyon fontos, hogy az óvodapedagógus figyelje a gyermeki kezdeményezéseket, észrevegye a játék csíráját, lehetőségét, élje át a játéksituációt. Ha együtt érez a gyermekekkel, szinte velük együtt gondolkodik, akkor képes alkotó módon irányítani a játékot.

A játékban az elvek és törvényszerűségek felhasználása csak akkor lesz hatékony, ha mindenkor alkalmazkodnak a konkrét nevelési szituációkhoz, a tevékenységet végző gyermekek pszichikus tulajdonságaihoz.

Az óvodában különböző játékfajták szerint tevékenykednek a gyermekek.

A gyakorlójáték során a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker ismételtségre készíteti a gyermekeket, és ezek az újraismétlések örömet váltanak ki benne.

A gyakorlójáték lehet: mozgásos, manipulációs és verbális. Legjellemzőbb a kiscsoportos korú gyermekeknél.

Fontos figyelni arra, hogy ha egy-egy gyermek hosszú időszakon át tartó gyakorló játékot játszik, milyen részfunkciók fejlődési lemaradása jelent problémát. Ezen a részfunkciók fejlesztésével lendíthetjük tovább a játékot.

Az építő-konstruáló játéktevékenység közben a gyermekek különböző játékszerekből összeraknak, létrehoznak valamit. Eleinte spontán építenek, majd az átgondolt, elrendezett, meghatározott céllal végzett építés a domináns.

Nagyon fontos az eszközök változatossága, a csoport fejlettségi szintje, az egyéni érdeklődés. Építés, konstruálás közben fejlődik a gyerekek kreativitása, tapasztalják a rész-egész viszonyát, megtanulnak tervezni, szervezni, fejlődik gondolkodásuk, megfigyelőképességük. Az építés, konstruálás elősegíti a szem-kéz koordinációját, sok-sok matematikai tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyermekek.

A szerepjátékok a gyermekekben kialakuló belső reprezentációkat, a részfunkciókban elsajátított konkrét mozgásos, képi és szimbolikus elemek egyedi kombinációit jelenítik meg. A szerepjátékban a gyermekek tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket, érzelmeiket pozitív és negatív élményeiket fejezik ki, környezetük jelenségeit sajátos módon újraalkotják.

Ez a játék tükrözi a gyermekek személyiségét, nagyon sok egyedi vonást is tartalmaz. A gyerekek legintimebb tevékenysége, ezért az óvodapedagógusnak figyelemmel kell kísérnie és tiszteletben kell tartania. Fontos, hogy ne a felnőtt irányítsa a játékot, ne szakítsa félbe, ne javítsa ki a gyerekeket, hanem egy másik szituációban mutasson helyes példát! A konfliktusok megoldásában is csak szükség esetén avatkozzon be. A felnőtt partnerként, játékosként vegyen részt a gyerekek játékában, legyen játszótárs.

Szerepjáték során fejlődik a gyermekek képzelete, szervezőkészsége, empátiája, alkalmazkodóképessége és kommunikációs képessége. A játékban felállított szabályok fejlesztik önuralmukat, akaratukat, szabálytudatukat, erkölcsi érzéküket.

A szabályjátéknál legfontosabb a szabályokhoz való igazodás igényének kialakulása.

A szabályjátékok lehetnek:

- Mozgásosak (testnevelési, dalos népi játékok, szembekötődik stb.).
- Lényeges, hogy a gyerekek bármikor eljátszhassák, kezdeményezhessék kedvenc játékukat. Szabályjáték közben érzelmeiket, indulataikat fékezik, tanulják a siker és kudarctűrést. A csoportos játékokban fejlődik közösségi érzésük, feladat- és szabálytudatuk.
- Az értelemfejlesztő szabályjátékokban (társas, kártya, barkochba játék, nyelvi játék stb.) fejlődik: logikus gondolkodásuk, matematikai ismereteik (összehasonlítás, azonosságok, különbözőségek, hozzáadás, elvevés stb.).

A szabályjátékok leginkább az 5-6-7 éves korosztály játécai, fejlesztik az észlelést és a verbális fejlődést jól elősegítik.

A barkácsolás a játék igényéből alakul ki, kötetlen, nem öncélú tevékenység. Az elkészített eszközöknek funkciójuk kell hogy legyen! A barkácsoláshoz sokféle eszközre van szükség, ezért fontos a folyamatos gyűjtőmunka és az eszközöknek kialakított megfelelő hely biztosítása.

A bábozás a gyermekek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze. Felelevenítik benne tapasztalataikat, elképzeléseiket, esztétikai és szociális élményeiket.

A bábjáték forrása lehet:

- az óvodapedagógus bábozása;
- a gyermekek bábjátéka;
- a gyermekek bábkészítő tevékenysége.

Már az óvodába lépés pillanatában kiemelkedő szerepe van a bábnak. Elősegíti az óvodai beilleszkedést és a különböző szociális problémák megoldásában is nagyszerű eszköz. Egyik lényeges eleme a bábozásnak a beszéd, így nagyon sok fogalmat, kifejezést gyakorolhatnak a gyermekek. Nagy jelentőségű a hangulatutánzás, hanglejtés, hangszín, beszédtempó gyakorlása.

A dramatizálás és bábozás kölcsönhatásban állnak egymással. Dramatizáláskor a gyermekek saját vagy irodalmi élményeiket játsszák el kötetlen módon. A dramatizáláshoz szükséges eszközök, kellékek, jelmezek mindig kéznél kell, hogy legyenek. Ha szükséges az előkészületekben, díszletek készítésében, a tér berendezésében, a szereplők kiválasztásában segítjük a gyermekeket. Arra készítjük őket, hogy spontán kifejezésekkel, mozgással, mimikával, gesztusokkal elevenítsék meg a történeteket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- a gyermekek kitartóan tudnak akár több napon keresztül is játszani;
- a játéktevékenység során együttműködnek, a szerepeket felosztják egymás között;
- kedvelik a szabályjátékokat és képesek a normák betartására;
- társas kapcsolataikban megjelennek az óvoda által képviselt viselkedési szabályok, gesztusok, beszédbeli kifejezési formák;
- a játéktémák eljátszásában a szerzett élmények mellett egyre nagyobb szerepet kapnak az egyéni ötletek, az egyes gyerekek kezdeményezéseinek együttes, kreatív módon való beépülése a játékba;
- konstruktív módon hoznak létre a rendelkezésre álló tárgyakból a játékhoz szükséges eszközöket, építményeket;

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek saját állapotuknak megfelelően, képességeikhez mérten fejlődnek.

6.2. Munka jellegű tevékenységek

A gyermekek munka jellegű tevékenysége önként – azaz örömmel és szívesen – végzett játékos tevékenység.

„A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munkajellegű játékos tevékenység.”

(Alapprogram)

A munka végzése során egyre önállóbbakká válnak a gyermekek, amely tulajdonság a gyermekek egyre magasabb fokú együttműködését igényli. Szívesen azonosulnak a munka céljával, természetesnek tartják munkájuk szükségességét és egyre jobban élvezik az elért eredményeket. A munka alkalmával fejlődik a gyermekek szociális magatartása, társas kapcsolata, éppen ezért figyelembe kell venni a munka megszervezésénél a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét, szociokulturális háttérét.

A gyermektől a munkavégzés fegyelmét, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli. A munkavégzés során megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek a természeti és társadalmi környezetből. Alakulnak a gyermek munkavégzéséhez szükséges képességei, készségei, tulajdonságai (önállóság, kitartás, felelősség), mely hozzájárul az eredmények megbecsüléséhez, a munka hasznosságának megértéséhez.

Jól és természetes módon alakul a gyermekek szociális magatartása, mivel folyamatos kapcsolattartást igényel felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek között.

A munkavégzés során is kialakul a gyermekek önértékelése, melyet az óvodapedagógus pozitív értékelése megerősít, fejleszt. A munka pozitív fejlesztő hatása, nevelőértéke úgy valósul meg, ha a gyermekek az óvodapedagógussal együttműködnek, a hiányosságokat tapintatos megbeszéléssel, pótlással kiküszöböljük és megteremtjük a gyermeki munka tartalmát és értékét.

A gyermekek környezetében lévő felnőttek kedvvel végzett munkája mintául szolgál és egyben meghatározója a későbbi munkához való viszonyának.

Munka jellegű tevékenységek az óvodai életben:

- a. Önkiszolgálás
 - testápolás, étkezés, öltözködés – mely magába foglalja a gyermek saját személyével kapcsolatos tevékenységeket;
- b. Környezet rendjének megőrzése
 - az esztétikus és egészséges környezetben való tevékenység igénye;
- c. Egyéni megbízatások
 - értsék meg és teljesítsék a hozzájuk intézett kérdéseket és önállóan végezzék el;
- d. Közösségi munkák
 - naposi munka, növény és állatgondozás.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a rájuk bízott feladatokat, munkákat önállóan, szívesen végezzék;
- figyeljenek saját maguk és környezetük rendezettségére és igényeljék azt;
- a munka jellegű tevékenység válják szokásukká;
- megismerik a munkaeszközök, szerszámok rendeltetészerű használatát;
- szívesen segítenek társaiknak;
- a munka végzése során kitartóbbak, türelmesebbek lesznek;

- fejlődik önbizalmuk, feladattudatuk;
- a közösen végzett munka során fejlődik társas kapcsolatuk;
- a tevékenységek gyakorisága, hatása erősíti a gyermekekben a munka eltérő jegyeit a játéktól;
- alakul a munka iránti tisztelet, hasznosság;
- kialakul a munka megbecsülésének érzése;

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek saját állapotuknak megfelelően, képességeikhez mértén fejlődnek.

6.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

„Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részében utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretterjesztésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretekben valósul meg.” (Alapprogram)

Óvodában a tanulás nem önálló tevékenységformaként jelenik meg. A gyermekek játékba ágyazott, változatos tevékenységek gyakorlása során tanulnak. Ebben a folyamatban az óvónő az egyes gyermekek tanulási képességeinek alakulását követi és segíti.

Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságaiból következik, hogy a gyerekek cselekvéseiken, érzékszervi mozgásos, tapintásos észlelésen keresztül tanulnak. Cselekvés közben pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, gyarapodik szókincsük.

A gyermeki tevékenység motorja a játékkedv, a mozgásigény, az utánzási vágy. A környezetükben lévő ingerek aktivitásra készítetik a hatékony viselkedés igényét, közben ismereteket szereznek, készségeik gyarapodnak, tanulnak. Ebben az önkéntelen tanulási helyzetben a 3-7 éves gyermekek ismeretei bővíthetők. A gyermekek a folyamatban többször átélik, tanulják, mikor, miként figyeljenek a környező világra és belső jeleire. Érzékenységgel, érdeklődéssel fordulnak az őket körülvevő környezeti ingerek, hatások felé, tevékeny aktivitásukat a felnőtt megerősítő, elfogadó viselkedése befolyásolja, ismétlésre készíti. Ebben az életkori szakaszban a gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez ez az érzelmi fogékonyság szolgál alapul.

A gyermeki tanulás az óvodai élet összetett tevékenység-rendszerében jön létre.

A tanulás célja:

- elsődleges cél az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése;
- ismeretek elsajátítása, készségek, jártasságok kialakítása a tevékenységeken keresztül;
- a gyermekek magatartásának formálása, viselkedésének szabályozása, a motiváció fejlesztése;
- a gyermeki világkép formálása, tudásgyarapítás.

Eredményesen csak úgy tudjuk megvalósítani mindezeket, ha olyan nevelési helyzeteket teremtünk, melyben aktívan cselekedhetnek, sok-sok tapasztalatot gyűjthetnek úgy, hogy minél több érzékszervüket foglalkoztatjuk. Csak úgy fejleszthetjük őket eredményesen, ha cselekvési vágyukat kielégítjük és olyan szituációkat teremtünk, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömét, melyben önállóságukat, feladattudatukat, saját teljesítőképességük megismerését erősítjük.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

A játék – tanulás összefonódik az óvodában, a játék a legfontosabb színtere a tanulásnak, de az egész nevelési folyamat része. Valamennyi pillanat alkalmas arra, hogy spontán, vagy irányított módon ismeretet nyújtsunk a gyermekeknek. Kapcsolódik a játékhoz, munkához, az egészséges életmódra neveléshez is, hiszen a szokások kialakítása az utánzós tanulás hatására fejlődik.

Az óvodában önkéntelen módon tanulnak a gyerekek. A tapasztalat és ismeretszerzés irányításánál az érzelmi beállítottság és ráhatás, az önkéntelen figyelem, a nagyfokú megismerési vágy a meghatározó. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző tulajdonsága a kíváncsiság, az óvodapedagógushoz fűződő érzelmi viszony, ezért a minta, a modellkövetés a mozgatórugója a magatartás és viselkedésnormák tanulásának.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A spontán és irányított tapasztalat és ismeretszerzés szorosan összefonódik egymással. A sokféle tevékenységben differenciáltan készítjük őket a dolgok, jelenségek megtapasztalására. A gyermekek óvodán kívül is sok élményben részesülnek, (család, TV, kirándulás stb.) ezeket az információkat is beépíthetjük a tanulási folyamatba.

A szervezett tanulás a gyermek folyamatos megfigyelésére épül, az önállóságát, ötleteit, kitartását értékelve, aktivitását fokozzuk. Az újabb ismeretek kapcsolódnak a foglalkozásokon megvalósuló tanulás tartalmát a gyermekek közvetlen természeti – társadalmi környezetéből merítjük. A különböző nevelési területeken (anyanyelv, mesevers, énekes-játék, vizuális környezet, matematika, testnevelés) végzett feladatok lehetőséget nyújtanak arra, hogy a célok megvalósítása érdekében magunk építsük fel a foglalkozások menetét, témáját. A csoport és az egyéni képességeket mérlegelve, a helyi adottságokat figyelembe véve szükséges kiválasztani, megtervezni a kezdeményezések anyagát, szerevezési és munkaformákat, módszereket és eszközöket. Mind a spontán és a tervezett foglalkozásokra a játékosság legyen a jellemző, hiszen a gyermekeket ez mozgatja, aktivizálja. Nem korcsoportot, hanem egyéneket nevelünk, akiknek fejlődését természetes élethelyzetben biztosítjuk.

A tanulás szervezeti formái: kötetlen és kötött tevékenységek.

A tevékenységformák kötött illetve kötetlen volta a csoport fejlettségi szintjétől, továbbá a tevékenység anyagától, feladatától függ. A döntés az óvodapedagógus felelőssége, ismerve a csoport és az egyes gyermekek ismereteit, értelmi képességeit. A „valamit megtanulás” a gyermek részéről spontán folyamat, a „valamit megtanítás” az óvónő részéről tudatos, célszerű tevékenység.

Kötetlen és kötött tevékenységek:

Kötött tevékenységek:

Verselés, mesélés

Mozgás-testnevelés

Kötetlen tevékenységek:

Rajzolás, mintázás, kézimunka

A külső világ tevékeny megismerése

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A követelményeket mindig az egyéni képességekhez igazítjuk, hiszen így fejlesztjük a gyermek önbizalmát, bátorságát. Lényeges a motiváció, hogy a gyermek vonzódjon a tevékenységhez, valamint a megfelelő feladatadás, amelyben sikert érhet el.

A jó játékot sohase zavarjuk meg! Mindig az adott szituáció, nevelési helyzet a meghatározó.

A kötetlenség vonatkozik a helyre, időre is. Minél több jelenséget, dolgot a szabadban, természetes környezetben figyeltetünk meg. A sokrétű megfigyelés fejleszti a gyermek problémamegoldó gondolkodását.

A kötött foglalkozás más magatartásformát igényel a gyermektől, de nem korlátozhatjuk aktivitását, spontán érdeklődését. A váratlan ötleteket, észrevételeket, felmerülő kérdéseket mindig értékeljük és beépítjük feladataink megvalósításába.

Mivel csoportjaink vegyes életkorúak, ezért az óvodapedagógustól különös odafigyelést igényel az egyes korcsoportok tevékenységeinek megszervezése. A konkrét kötött és kötetlen foglalkozások anyaga életkor szerint lebontva, az éves tervben szerepel. Az életkori sajátosságokra különös gondot fordítunk az anyag és téma megválasztásakor minden foglalkozási ágban és a napirenden belül is.

6.4. Verselés, mesélés

A vers, a mese, a gyermek érzelmi, értelmi és esztétikai fejlődésének, fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mondókákat, a meséket régen a szájhagyomány élte. A kisgyermeket születéstől fogva „irodalmi környezet” vette körül. Az altatók, a dúdoló, az ölbevevők érzelmi biztonságát erősítették. A természettel, az emberi környezettel kapcsolatos népköltészeti alkotások végigkísérték a gyermekkor.

Programunk ezt az irodalmi hatást kívánja megőrizni és tovább ápolni.

Óvodai programunkban a mese, vers, mondóka anyagának többsége a népköltészet tárházából származik. A gyermekek érzelmein át épülnek be ízlésvilágukba, alapozzák meg kulturális anyanyelvüket.

Célunk, hogy a gyermekek szívesen hallgassanak mondókát, verset, mesét, váljanak az irodalmi élmények érzékeny, aktív befogadóivá. Változatos irodalmi élmények nyújtásával a könyv, a színház, a múzeum értékeire irányítjuk figyelmüket.

Az óvodáskorúak verse elsősorban a népi mondóka, melynek nagy része mozgással is lejátszható. Ezen mozgásos játékok nagy segítséget nyújtanak a mozgáskoordináció, az egyensúlyérzék fejlesztéséhez és ritmusérzékük kialakításához.

Fontos szerepe van az óvónő – gyermek, gyermek – gyermek közötti érzelmi kötődés megszilárdításában. A népi mondókákban rejlő ritmikusság képes a gyermekeket vidámabb, jobb hangulatba emelni, belső feszültségüket levezetni.

A népmesék cselekménye állásfoglalásra készíti a gyermekeket, ami erkölcsi érzékük, ítélőképességük alakulását segíti. Kötődésük a népköltészet értékeihez az élmények hatására alapozódik meg. A gyermekek konfliktuskezelési módja, problémamegoldó készsége a népmesei minták hatására alakul.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgépének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait és egyben feloldást és megoldást kínál. Semlegesíti a gyermekekben levő feszültségeket, félelmeket.

A gyermekeknek a mesehallgatás lelki szükséglet, minden nap hallgatnak mesét. A mese a mindennapi valósággal össze nem egyeztethető, amiről szól, az mesebeli.

A mese egyben reális gondolatokat is közöl a gyermekkel, vagyis hogy a világban jelen van a jó és a rossz is. Általa a gyermek etikai világgépet kap.

Irodalmi nevelésünkben nagy szerep jut a mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, ünnepeihez, a természet jelenségeihez kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak és dramatikus népszokásoknak.

A népköltészen túl klasszikusaink, kortárs irodalmi művek és mai magyar költőink gyermekek számára írt versei, elbeszélései is helyet kapnak az irodalmi anyagban. Főleg a gyermekek körében kedvelt ritmikus, szójátékos, gyermekekről, állatokról szóló humoros verseket részesítjük előnyben. Fontos az anyagválogatásban az egyensúly megteremtése.

A versek, mesék ismétlése dramatizálással, bábozással, árnyjátékkal, mimes játékkal is történhet.

A bábozás lehet a gyermek első „színházi élménye”. A kicsiknél még inkább a paraván nélküli, az óvónő játékát közvetlenül érzékelhető módon, a nagyobbaknál már hagyományosan, paraván mögül történhet. A bábozás szerepe fontos, mert a báb szóra készlet. A mese, vagy a dramatikus népszokás élménye, a játszásra ösztönző népszokás jelenléte a gyermeket spontán dramatikus játékokra készíti.

Az óvodában szerzett esztétikai, irodalmi élmények és a népköltészet értékközvetítő hatásai a fejlődő személyiség irodalomhoz való későbbi viszonyát befolyásolják.

Fontos, hogy az óvodapedagógus a mindennapokban az irodalom nyújtotta érzelmeket természetes viselkedésmódjával közvetítse.

Az óvónő a mindennapos meséléshez megteremti a nyugodt, családi szeretetteljes légkört. Egész lényé árasztja azt, amit közvetíteni akar. Szemkontaktust teremt, mesélése hatására a gyermekek belső képet alkotnak.

A népmesék, mondókák és egyéb irodalmi művek hallgatása, mondogatása közben erősödik az egymás iránti figyelem, az összetartozás érzése is. Az irodalmi élmény érzelmeket vált ki a gyermekekből. Átélik a sok pozitív érzelm (öröm, boldogság, lelkesedés, csodálkozás, derű) mellett a negatív érzéseket (igazságtalanság, szomorúság, bánat). Az ismétlések, a dramatikus játékok, a bábozások lehetőséget nyújtanak az irodalmi élmény újra átélésére, az önálló fantáziadús alkotásra.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a gyermekek szívesen ismételtetik a mondókákat, rigmusokat, verseket;
- kérik, várják, igénylik a mesemondást;
- szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a kicsiknek és a maguk szórakoztatására;
- tudnak meséket, történeteket kitalálni;
- kialakul mesetudatuk;

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek saját állapotuknak megfelelően, képességeikhez mérten fejlődnek.

6.5. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A magyar népi hagyományokon alapuló énekes játékok, az óvodai nevelés értékes eszközei a gyermeki személyiség alakításában. A játékok szabályait a játékos esemény teremti meg, mint dallama, mint szövege a játék függvénye.

Az énekes szabályjátékok cselekményei a magyar népi hagyományok nyomán felölelik az emberi élet főbb eseményeit, ember és természet viszonyát szimbolikus megjelenítésben, dramatikus formában. Mindezek sajátosan gyermeki szinten valósulnak meg az énekes játékokban. A szerepbe való beleélést a dallam és ritmus is segítik.

Célunk az énekes játékok, a zene megszerettetése, a szép tiszta éneklésre való szoktatás. Fejlesztjük a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét. Az igényesen megválogatott énekes, zenei anyaggal formáljuk esztétikai, zenei ízlésüket és mozgáskultúrájukat. A *zenei képességfejlesztés* csak akkor lehet eredményes, ha gyermekeink a pedagógussal együtt örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekelnek, aktív résztvevői az éneknek, játéknak.

A magyar népdalok éneklése, a néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

Programunk zenei anyagát hangsúlyosan alkotják a népi mondókák, a pentaton karakterű, hat hangterjedelmű népi dalosjátékok; a hangulatokat, érzelmeket, közvetítő zenehallgatási anyagok, az énekes népszokások; a készségfejlesztés zenei elemei (hallás- és ritmusfejlesztés, hangszerekkel való ismerkedés).

Feladatunk megkedveltetni, megismertetni a gyermekeket a népi gyermekjátékokkal, népdalokkal, népszokásokkal. Ezen keresztül fejlesztjük készségeiket. A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása az óvodapedagógus felelőssége. Az óvónő feladata továbbá a szervezeti formák biztosítása, nyelvi képességek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal. A tervezésnél figyelembe kell vennünk a dalok hangkészletét, hangterjedelmét, a hangok egymáshoz való viszonyát. A kiválasztásnál fontos szempont a mondókák és dalosjátékok ritmusa, szövege, a játékhoz kapcsolódó táncos mozgás.

A népi gyermekjátékokban előforduló egyszerű táncos mozgások változatos játékmozdulatok és térformák kényszer nélkül fejlesztik a gyermekek ritmusérzékét, mozgását.

Azok az énekes népszokások fordulnak elő óvodánkban, amelyek megfelelnek a gyermekek életkori sajátosságainak, kapcsolódnak az évszakok változásaihoz, az évente visszatérő naptári ünnepekhez. Nem a szereplés, hanem a játék öröme, egyedi íze az, ami indokolja ezeknek az énekes népszokásoknak az éltetését. Ilyenek: Lucázás; Pásztorjáték; Farsang; Komatálazás; Pünkösddölés; Lakodalmas.

Az ének, mondóka áthatja az egész óvoda életét, így sok alkalom nyílik a kötetlen éneklésre, mondókázásra, gyermeki rögtönzésekre, zenei feladatok megvalósítására. Hetente legalább egy alkalommal előre tervezett módon játszunk énekes játékokat. Itt lehetőség nyílik a gyermekek kedvenc dalainak eljátszására. Esztétikai élmény és örömforrás a gyermekeknek az élményt nyújtó közös éneklés, körjáték, gyermektánc, mondókázás. Az óvodapedagógus élményszerű előadása utánzásra ösztönzi a gyermekeket. A felnőtt mintájának utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Egy-egy zenei feladatnak több lépcsőben, több szinten történik a feldolgozása. Van aki figyel, felismer, megnevez, van aki a többiekkel együtt énekel, mozog, van aki egyedül is képes bonyolultabb zenei feladat végrehajtására. Minden gyermeknek adott a lehetőség arra, hogy önmaga képességei szerint megtalálja a számára kivitelezhető feladatot.

A zenehallgatás anyagában olyan művekkel, népdalokkal ismertetjük meg a 3-7 éves gyermekeket, amelyek hangulatot keltenek, zenei élményt nyújtanak, szépérzékét formálnak. Az élőzene az elsődleges ebben az életkorban, hiszen az óvodapedagógus személyes közvetítéssel hozza közel a gyermekekhez a művészi élményt. Mi felnőttek sokat énekelünk közösen is, több szólamban, furulyázunk a gyermekeknek.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

Forrai Katalin: „Ének az óvodában” című könyve áttekinthető táblázatban foglalja össze tennivalóinkat a zenei nevelés területén, a három korcsoport egymásra épülő zenei jellemzőit, a dalanyag felépítését a 3-4 év alatt. Ha mindezt tudatosan tervezzük, szervezzük és felhasználjuk a mindennapi tevékenységben adódó lehetőségeket, akkor az óvodáskor végére megvalósíthatjuk zenei nevelésünk feladatait, melynek eredményei:

- a gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat;
- gátlások nélkül, egyedül is tudnak és mernek énekelni;
- élvezettel figyelik a zenehallgatás anyagát;
- tudnak ritmust, mozgást, dallamot utánozni és rögtönözni;
- érzik az egyenletes lüktetés és a dalok ritmusát;
- egyszerű táncos mozgások elemeit ismerik (dobbantás, koppantás, páros forgás, stb.), és alkalmazzák.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek saját állapotuknak megfelelően, képességeikhez mérten fejlődnek.

Zenei nevelésünkben Kodály szavai vezérelnek bennünket:

„A zene egyetemes kultúrkincs, amelyhez zenei anyanyelvünk, az énekes és hangszeres népzene, a gyermekjátékok és népszokások megismerésén át vezet az út.”

6.6. Mozgás - Testnevelés

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását, testi képességeiket, kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában.

Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A mindennapos mozgás: A napi frissítő tornának fontos élettani hatása van, rendszeres mozgásra szoktatja a gyermekeket. A napirendben meghatározott időszakban helyezzük el a mindennapos mozgást. Ennek időpontját az óvodapedagógus dönti el. Rugalmasan, a csoport napi életét, az aznapi teendőket figyelembe véve határozhatjuk meg a helyét.

A vidám, játékokban gazdag mindennapos mozgás lehetővé teszi: a motoros képességek fejlesztését, a gyermeki szervezet arányos fejlődését, a helyes testtartás kialakítását, az egyensúlyérzék fejlesztését, a gyermekek mozgás és játékgigényének kielégítését. A tornának, játékos mozgásnak szobában és szabad levegőn, eszközökkel és anélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján lehetőséget kell biztosítani.

A szervezett testnevelés tartalmát a természetes emberi mozgások, mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, emelések-hordások, egyensúlyozások, mozgásos játékok alkotják.

Testnevelés foglalkozásokat hetente egy alkalommal tartunk, esetenként helyettesítjük sportolási tevékenységekkel, sétákkal, kirándulásokkal, mozgásos napok szervezésével. A testnevelési foglalkozások során igyekszünk beépíteni speciális gyakorlatokat a testalkati deformitások megelőzésére. A tervezésénél mindig figyelembe vesszük a csoport általános fejlettségét. Igény és lehetőség szerint a gyermekeket a vízhez szoktatás céljából uszodába viszzük; a téli időszakban a közeli műjégpályára járunk korcsolyázni.

A mozgásszegény életmód miatt egyre gyakoribb a lábstatikai rendellenesség és a testtartás- probléma, ezért minden évben nagycsoportosainkat a gyermekorvos felméri, és szükség szerint gyógytestnevelés foglalkozásra javasolja, melyet óvodánk szakképzett gyógytestnevelő kolléganője végez heti 1-1 alkalommal (gerinc és lábtorna).

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyermekekkel, mert állandó belső késztetést éreznek a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolják azt. A mozgásos játékok során a gyermek megválaszthatja játékát, társait. A szabadidőben zajló szervezett mozgásos játékokban a gyermekek önként vesznek részt. Fontos az egymás testi épségének a megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

Óvodaudvarunk lehetőséget nyújt a mozgásformák változatos gyakorlására, ezáltal a gyermekek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül. A mozgásos népi játékok tere is igazában a kinti tér, pl.: szembekötősdik, labdacica, célbadobások, ugróiskola, kötélhúzás, várvédők stb. A gyermekek különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat: fogó, gurulások, mászások, bújócskák, futások, járások, labdajátékok.

A gyermekek szabad, spontán mozgását teszik lehetővé az udvarra telepített, sokféle mozgásos játékhoz alkalmazható eszközök, tornaszerek: fa és hálós mászóakák, alagutak, hinták, ugráló, lengőhíd, mókuserék, csúszdával kombinált, fából készült torony. Minden évszak lehetőségeit igyekszünk kihasználni, pl.: télen, udvarunkon lévő dombról szánkózunk, csúszkálunk.

Feladataink közé tartozik a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése, tehetségek kibontakoztatása. A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítására törekszünk.

Igyekszünk beépíteni a mindennapos mozgásba a prevenció- korrekciós testgyakorlatokat, melyekkel hosszú távon megelőzhetőek lesznek a láb- /lúdtalp/ és gerinc deformitások /hanyagtartás, scoliosis, stb/

A gyermekek mozgástapasztalatainak bővítésével, sok gyakorlással mozgáskészségüket alakítjuk. Eltérő adottságaik szerint fejlesztjük testi képességeiket, fizikai erőnlétüket. A mozgáson keresztül fejlődik szociális képességük, nagy-és finommozgásuk, testsémájuk.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- mozgásuk váljon összerendezetté, ügyessé, megfelelő ritmusúvá;
- szeressék, igényeljék a mozgást, tapasztalatuk növekedjen, tartsák be a szabályokat;
- legyenek kitartóak, fejlődjön térérzékelésük, tájékozódó képességük;
- figyeljenek a vezényszavakra, járjanak ütemesen.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek saját állapotuknak megfelelően, képességeikhez mérten fejlődnek.

6.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat, mely a világ megismerését, újraalkotását teszi lehetővé a gyermekek számára. Segíti a gyermeki gondolkodást, esztétikai értékrendjük alakulását, érzelmviláguk gazdagodását. Az óvodai rajzolás, festés, mintázás, képalakítás, a kézimunka különböző fajtái, a műalkotással való ismerkedés fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Céljaink: - a vizuális műveltség megalapozása;

- a gyermeki látásmód, látáskultúra, az ábrázoló készségek, képességek, a képzelőerő alakítása, fejlesztése;
- a szép felfedeztetése, valamint az egyéni és közösségi életben való alkalmazása, igényességük, érzékenységük alakítása;
- a gyermek élmény- és fantáziavilágának szabad képi önkifejezése;
- a gyermek tér-, forma-, színeképzetének gazdagítása.

Fontos feladatunk a nyugodt, alkotásra készítő, meghitt kis műhely kialakítása, ahol a sokféle, szabadon elérhető érdekes eszköz, anyag között a gyermek ábrázoló tevékenységének legnagyobb része beépül spontán a játékba. Természetesen az óvodapedagógus segítő irányítására, továbblendítő magatartására szükség van.

Minden esetben fontosnak tartjuk, hogy a gyermek munkája, az ő saját alkotása érték; abban segítünk, hogy az általa létrehozott „művet” minél tökéletesebbé fejleszthesse saját elképzelései szerint, s ezáltal sikerélményhez jusson.

A vizuális tevékenységek lehetőségét egész nap biztosítjuk a gyermekek számára. A foglalkozásokat kötetlen formában szervezzük, kezdeményezzük, de építünk a gyermekek természetes érdeklődésére, tevékenységvágyára. Egy-egy ábrázolási téma legalább egy héten keresztül gyakorolható. Ügyelünk arra, hogy minden gyermek hozzájusson a számára megfelelő illetve szükséges eszközökhöz.

Az ábrázolás jól illeszkedik az óvodai tevékenységrendszerbe, illetve kiegészíti az óvodai élet minden lehetséges formáját, kezdve az ünnepek előkészületétől a gyermekek számára élményt jelentő alkalmakon át a környező világ megismerésében, az irodalmi élmények feldolgozásában, a zenei nevelés sokoldalú megközelítésében.

A tárgyi népművészet anyagai, forma-, szín-, és díszítővilága ma is követendő modell lehet az alkotó ember számára. A hagyományörzésben az értékek újrafelhasználásával létrejön a folyamatosság. A vizuális nevelés lehetőségei a hagyományörző tevékenységek, a népi kismesterségek, a növényi játékeszköz-készítések gyakorlása által gazdagodnak.

A gyermekekkel a hagyományos óvodai ábrázolás eszközein és technikáin kívül megismertetjük a régmúlt gyermekkor játékkészítő és a napi kismesterségeket őrző technikákat, eszközöket. Biztosítanunk kell a feltételeket, hogy különleges képességeik kibontakozhassanak, megmutatkozhassanak. A sok kézimunka által alakul kéz ügyességük, vizuális alkotóképességük és esztétikai igényük a múlt és a jelen értékei iránt; így alapozódik a „művészi látás”, a természeti szépségek észrevételének képessége.

Az általában használt és ismert tevékenységformák a hagyományőrző díszítő művészet technikáival, művészetörző formáival bővülnek. A rajz, a festés, a kézimunka mellett megjelennek a népi kismesterségeket őrző elemek is. A kézimunka sorában megjelennek a kézi szövés alapelemei: sodrások, fonások, szövések. A gyapjú anyaga szárazon és nedvesen is többféle technikát kínál. Gyakran és szívesen használják a gyermekek a színes gyapjúfonalakat körmöcskészéshez, varráshoz, egyéb fonásokhoz. Mindennapjainkban jelen van a barkácsolás, agyagozás.

A játékeszköz-készítések technikáit a gyermekek utánzással képesek elsajátítani: rongybaba, csutkababák, pl.: napraforgószárból készült lovacska, sátor, stb.

A változatos cselekvések során a gyermekek alkotókészsége, fantáziája csiszolódik, amely hat az értelmi képességeik fejlődésére is.

Ábrázoló tevékenységük közben fejlődik kezük finommozgása, a rész és egész viszonyának megértése, térbeli tájékozódásuk, alakul képszerű gondolkodásuk. Az elkészült tárgyak, népi játékszerek tovább motiválják tevékenységüket, gazdagítják játékukat, alkotásra képes gyermekké teszik őket.

A gyermekeknek nagy esztétikai élményt nyújtanak a művészeti tárgyak, albumok, könyvek nézegetései, illetve a kézműves műhelyek, múzeumok, kiállítások látogatása.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- használják szívesen a képi kifejezés eszközeit;
- hangsúlyozzák alkotásaikban a jellemző jegyeket, formákat;
- emberábrázolásukban jelenjenek meg részformák;
- élmény, emlékezet alapján tudjanak képet alkotni;
- szerezzenek jártasságot a különböző eszközök és tárgyak használatában;
- a különböző technikai eljárásokat mintakövetéssel tudják alkalmazni;
- legyenek képesek véleményalkotásra saját és társaik „műveit” illetően;
- rendelkezzenek koordinált szem- és kézmozgással;
- élvezzék az alkotás örömét.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek saját állapotuknak megfelelően, képességeikhez mérten fejlődnek.

6.8. A külső világ tevékeny megismerése

Már kisgyermekkorban megkezdődhet annak alakítása, hogy gyermekeink milyen szemlélettel, értékrenddel, viselkedéskultúrával rendelkeznek. Programunk tudatosan épít a gyermekek életkori jellemzőire, a természetben gyökerező és a néphagyomány-ápoló tevékenységek érzelemfokozó hatásaira.

A külső világ, azaz a környezet megismerése iránti vágy a gyermekekben születésük pillanatától működik. Gyermeki jellemzők a rácsodálkozás, az erős közlési vágy, a kommunikációra való nyitottság, az érzelmi fogékonyság a természet szépségeire, az élőlények iránti érdeklődés, a személyes kipróbálási vágy, az állandó tetterre kész cselekvőkészség mind-mind kedvez a tevékenységeken keresztül történő tapasztalatszerzésnek.

A valóság felfedezése során kialakul pozitív érzelmi viszonya a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

Célunk, hogy a gyermekek az őket körülvevő szűkebb és tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat kialakításához vezetnek. A gyermekek a környezetükből szerzett ismereteiket játékaikban felhasználják, átélnek, folyamatosan gyakorolják és egyéb tevékenységeikben is alkalmazzák. A külső világ tevékeny megismerésére nevelés folyamata sokrétű, nem korlátozódik a csoportszobán belüli foglalkozásokra, hiszen áthatja az óvodai élet egészét, beépül valamennyi tevékenységbe.

A külső világ megismerésének főbb területei:

- a társadalmi és természeti környezet megismerése;
- környezetünk formai, mennyiségi viszonyainak megfigyelése, tapasztalatszerzés;
- környezetvédelem.

Társadalmi és természeti környezet tartalma bármi lehet, ami a gyermekek érdeklődését felkelti, illetve ajánlott témák lehetnek az óvodai élet, a családi életforma, a közlekedés az időjárás, a napszakok. A szülőföld, az ott élő emberek, a haza, a táj, a helyi néphagyományok, szokások, és a tárgyi kultúra értékeinek megismerése, ezek szeretete és védelme, - szintén nevelésünk része.

A természeti környezet megismerése alapvető lehetőség az évszakok megfigyelésén keresztül kínálkozik. Az időjárás, a természet jellemzői, változásai, a színek, a fények, a formák szépségei alapvető biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalatokra ad lehetőséget. Óvodánk családi házas környezetben helyezkedik el, sétáink során lehetőségünk van közvetlenül megfigyelni a természeti értékeket, rácsodálkozni a körülöttünk lévő világ szépségére. Ősszel a tágabb környezetünk megismerésére ad lehetőséget a szőlőhegyi kirándulás, a szüretelés élménye, a gyerekek bevonása a szüretelés folyamatába, diószedés, őszi gyümölcsök kóstolása.

Életünket, egészségünket alapvetően befolyásolja és meghatározza a bennünket körülölelő természeti és társadalmi környezet minősége, állapota. Nevelésünkben rendkívül fontosnak tartjuk a környezettudatos szemléletmód kialakítását és a környezetvédelem szerepét.

A növény- és állatvilág védelmére, gondozásra nevelés elsősorban az élő állatokról szerzett, a nagy élményerejű hatások által válhat sikeressé.

Míg a növényeket, fejlődésüket óvodai környezetben is jól lehet szemléltetni, az állatokat természetes környezetükben célszerű a gyermekekkel megfigyeltetni.

A matematikai tapasztalatszerzés játékosan, a gyermeki játéktevékenységben, illetve a természetes környezetben a legeredményesebb. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek birtokába jutnak a gyermekek. Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképességük. Fejlődik tér-, sík-, forma-, és mennyiségsszemléletük.

A gyermekek megfigyeléseik alkalmával észreveszik, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, szétválaszthatók tulajdonságuk szerint, illetve különböző szempontok alapján. Végeznek sorba rendezéseket, megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályok szerint.

A gyermekek érdeklődésén, spontaneitásán keresztül és tervezett természet közeli feladatok formájában visszük be a matematikai ismereteket az óvodai tevékenységekbe. Így találkoznak a geometriával, relációkkal, a tér-, és síkbeli alkotásokkal.

A matematikai nevelés nem választható szét a nevelés többi területétől.

A témakörök természetes egységükben kínálnak tennivalókat, mindig a gyermeki érdeklődésre alapozunk.

Témáinkat közvetlenül és tágabb környezetünkől merítjük, sok lehetőséget nyújtva a komplex érzékelésre (látás, tapintás, hallás, szaglás, ízlelés), tapasztalatok gyűjtésére. Az óvodában és óvodán kívül szerzett tapasztalatok beépülnek a gyermekek ismeretanyagába (pl.: gyümölcsök szedése, feldolgozása során halmazképzés, halmazválogatás tulajdonságok alapján; mennyiségek összemérése, összehasonlítása; különböző mérések, becslések, - hosszúság-szélesség, vastagság, stb. szerint; - állatgondozás, naposi munka stb.).

Környezetvédelmi feladatunk olyan gyermekek nevelése, akik szeretik környezetüket, megóvják annak értékeit. A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. A sokrétű tevékenység során tapasztalják meg munkájuk eredményét, környezetükre való hatását. A gyermekek természethez való kötődését és az élőlények megszerettetését szolgálják azok a valódi történetek is, melyeket az óvónő a megfigyelések során elmond. A különböző séták, kirándulások, tevékenységek, a megfelelő szokások, szokásrendszerek, magatartási formák kialakítását is szolgálják, melyek belsővé válása a természetben való kulturált viselkedést is eredményezi. Személyiségüket gazdagítva a természetszeretet szükségletként jelentkezik.

Óvodánk füves, parkszerűen kialakított, virággal díszített, sövénnel szegélyezett udvara lehetőséget biztosít a gyermekek számára a természet közeli élmény és annak szépségének mindennapos megtapasztalására, megóvására.

A sziklakerttel övezett és növényekkel körbe ültetett kerti tó a vízi élővilág és annak védelmére hívja fel a gyermekek figyelmét.

Az udvaron, a fákon elhelyezett madáretetőket a gyermekekkel közösen rendszeresen feltöltjük, így válik számukra természetessé a madárvédelem, az állatokról való gondoskodás.

Okt. 4. Állatok világnapja – „Élet földön, vízben, levegőben” címmel dolgozzuk fel a témakört változatos technikákkal az ábrázolás foglalkozáson. Télen egy erdészeti szakember tart a gyermekek számára élményszerű vetítést, előadást az erdei állatok életéről. Tavasszal ellátogatunk egy közeli tanyára, ahol a gyermekek természetes környezetükben figyelhetik meg a házi állatokat, kicsinyeiket, és lovaglásra is nyílik lehetőség.

Márc. 22. Víz világnapja - Vizes játékok, kísérletek a csoportszobában és az udvaron. A nap folyamán tudatosan figyelünk a víz nélkülözhetetlen szerepére életünkben /kézmosás, fogmosás/. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a takarékos vízhasználatra, élővizeink tisztaságának megőrzésére, elsétálunk a Csónakázó tóhoz a vízi és vízparti állatokat, növényeket megfigyelni. A nagycsoportosokkal évről évre az esztergomi Duna Múzeumot látogatjuk meg buszos kirándulásunk során, ahol lehetőségük van interaktív módon megfigyelni, megtapasztalni a víz nélkülözhetetlen szerepét az ember, és a természet számára.

Ápr. 22. Föld napja, Környezetvédelmi akciónap! Föld napja alkalmából évek óta rendszeresen tartunk a szülőkkel közösen egy virágültető napot, mikor a gyermekek által hozott virágokkal szépítjük, díszítjük óvodánk udvarát. A tevékenységhez kapcsolt érzelmi kötődés pozitívan hat a gyermek növényekhez fűződő kapcsolatára. Megtanulja, hogy a növényeket ápolni, gondozni kell. – A Föld a mi lakhelyünk, amit a Jóistentől kaptunk, tiszteljük és vigyázzunk rá. /Assisi Szent Ferenc: Naphimnusz/

Máj. 10. Madarak és fák napja – Erdei kirándulást, természetjárást szervezünk, megbeszéljük a növények szerepét a levegő tisztításában. Tudatosítjuk a gyermekekben, hogy az erdőt a növények nemcsak széppé teszik, hanem csökkentik a szél erejét, megszűrlik a port, és létfontosságú oxigént termelnek, ezáltal tisztítják a levegőt.

Kirándulások alkalmával gyakoroljuk a természetben elvárható viselkedési szabályokat. Megfigyeljük az erdőt alkotó fákat, nyitott füllel járunk, hallgatjuk a madarak énekét, és megpróbáljuk megfejteni a hanghoz tartozó madárfajt.

Jún.5. Környezetvédelmi világnap – A Földet csak használatra kaptuk, nem azért, hogy kizsákmányoljuk és feléljük. Környezettudatos szemlélettel takarékoskodhatunk az energia, élelmiszer, víz felhasználásában. A Tűzoltóságon tett látogatást megelőzi a felkészítő beszélgetés, megemlíti a tűz hasznát az ember életében, valamint ártó, romboló hatását a természeti és társadalmi környezetünkben.

Nagycsoportosainkkal ellátogatunk az AVE-hoz is, ahol a telephelyen való körbevezetés közben megismerjük a szelektív hulladékgyűjtés fontosságát. Egy évben kétszer is papírgyűjtést szervezünk óvodánkban, és évről évre eredményesen veszünk részt a város kupagyűjtő akciójában, melynek díjazása a környezetvédelemmel kapcsolatos társasjáték, színező. A gyermekek játékos formában sajátíthatják el a környezettudatosság alapjait.

Fontos, hogy a gyermekek kiskoruktól kezdve ebben a szemléletmódban nőjenek fel, így később természetesnek veszik a környezettudatos életmódot.

A jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, alakítani, a mindehhez szükség van a megfelelő indíttatásra, a gyermekeket körülvevő felnőttek környezetvédelmi példamutatására.

Feladataink és azok tartalmai:

„Az Úristen vette az embert és Éden kertjébe helyezte, hogy művelje és őrizze.”

Ter. 2, 15

- Mindazt az értéket és szépséget, amivel a Jóisten megajándékozott bennünket, feladatunk megőrizni és védeni.
- Nevelőmunkánk során kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek környezetükhöz fűződő pozitív viszonyának a kialakítására.
- Támogatást nyújtunk a tapasztalatok megszerzéséhez, az élményekre alapozott új ismeretek alkalmazható tudássá mélyítéséhez, rendszerezéséhez.
- Igyekszünk kialakítani, megalapozni a gyermekekben a kulturált életvitel szokásait, a megfelelő viselkedési formákat és érzelmi viszonyokat.
- Környezettudatos szemlélet és magatartás közvetítésével kívánjuk a gyermekeket a természet szeretetére, tiszteletére, védelmére nevelni, valamint az elődeink általi értékek megóvására.
- Éves programunk összeállításakor kiemelt figyelmet fordítunk a környezetvédelmi nevelés megtervezésére, óvodai programunkba való beillesztésére.
- A közös tevékenységek során átélt élmények elmélyítik és megalapozzák, hogy gyermekeink környezetüket tisztelő felnőttekké váljanak.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- tapasztalatokat szereznek a növények, állatok életéről, az ehhez kapcsolódó emberi munkákról, az idő múlásáról;
- a gyermekek környezetükből szerzett ismereteiket játékukban felhasználják, átélik, folyamatosan gyakorolják, egyéb tevékenységeikben is alkalmazzák;
- óvodáskor végére kialakul a gyermekekben: a természet szeretete, annak megóvására és gondozására való igény;

- a 10-es számkörön belül biztonsággal végeznek matematikai műveleteket tudnak összehasonlítani, nagyság, szín, forma szerint;
- megkülönböztetik a jobbra-balra, előre-hátra irányokat, értik a névutókat (alá, fölé, mellé, közé stb.).

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek saját állapotuknak megfelelően, képességeikhez mérten fejlődnek.

7. Kisgyermekek imádságai

Az első évek döntőek a gyermek életében, ezért tudatosan kell keresnünk azokat a nevelési formákat, amelyek által a kisgyermekek élete elindulhat és fejlődhet.

Az alternatív pedagógiai programok megjelenésével napjainkban új lehetőségek nyílnak az óvodai nevelés megújítására. Katolikus óvodánkban munkánk fő irányadója az Óvodai nevelés országos alapprogramja, s ez kiegészül olyan keresztény légkörrel, amely segíti a kisgyermekek elindítását a hit útján is.

Pedagógiai programunk által meghatározott célokon és feladatokon túl célunk kell, hogy legyen, hogy gyermekeinket az Isten- és emberszeretet felé vezető útra irányítsuk. Az Istenhez azonban csak az embereken keresztül juthatunk el, hiszen maga Jézus mondta:”amit a legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek”.

Ehhez a munkához azonban olyan nevelőkre van szükség, akik a Jóisten szeretetében vannak.

A nevelők felelősségét Rudolf Steiner a következőképpen fogalmazta meg egyik előadásában:

„Nem az számít, hogy mit mondanak, mit tanítanak a gyermekeknek. Csak az számít, hogy Önök maguk milyen emberek, hogy jók-e és megnyilvánulásaikban ezt a jóságot fejezik ki, vagy rosszindulatúak és haragos természetűek, és gesztusaikban ez tükröződik-e, röviden: amit saját maguk tesznek az a gyermek bensejében tovább él. És ez a lényeg. Az egész gyermek olyan, mint egyetlen érzékszerv, minden hatásra reagál, amit emberek váltanak ki belőle. Ezért fontos eloszlatni azt a tévhitet, hogy a gyermek értelmével tanulja meg mi a jó és mi a rossz ..., hanem igenis tudnunk kell, hogy minden, amit az ember egy gyermek közelében tesz, az szervesen beépül a gyermek testébe, lelkébe, szellemébe.

Hogy egész élete egészséges lesz-e vagy sem, attól függ, hogyan viselkednek a közelében. A hajlamok és képességek, melyek kifejlődnek a gyermekben, mind attól függenek, milyen magatartást lát maga körül.”

(Szabadságra nevelés, Budapest 1992.)

Ezek a gondolatok arra figyelmeztetnek bennünket, hogy a mindennapjainkat átható nevelésünknek kell keresztény szelleműnek lennie.

Ennek gyakorlati megvalósításában a napi imának jelentős szerepe van, hiszen az imádságra nevelés a hívő élet alapja. A kisgyermek imádságos életét természetes körülmények között a közös családi imádság alapozza meg. Ezért fontos, hogy minden óvodai csoportban legyen legalább egy kis mag, akik már otthon magukba szívták az imádkozás természetes, örömteli légkörét, amire aztán az óvónő alapozhat. Egész másként viselkednek a többiek is, ha van a gyermektársak között olyan, aki példát mutat.

Gyermekeink számára az étkezések előtti és utáni ima természetessé vált. Reggelente közös, néhány perces imádsággal indítjuk a napot. Fontos, hogy az énekes imák kiválasztásánál a gyermekek életkori sajátosságait szem előtt tartva figyeljünk a hangkészletre, a dallamban előforduló hangközökre, s ne akarjunk a gyermekek számára kiénekelhetetlen dallamokat tanítani. A szöveg ne legyen „bárgyú”, de a gyermekek számára érthetetlen sem. Az óvónő felelősséggel válogasson! Ehhez segítséget találhatunk, a Jertek énekeljünk... című válogatásban. Zenehallgatási anyaghoz segítséget nyújtanak: a Hozsanna, Az éneklő egyház és az Énekelj az Úrnak című énekes könyvek.

A reggeli imádságok ne legyenek hosszúak! Az énekek és imák váltakozásával élménnyé tehetjük az imádságos együttléteket. A gyermekek a rendszeres reggeli imák alkalmával szinte észrevétlenül, külön tanulás nélkül megtanulják a legalapvetőbb imádságokat (Miatyánk, Üdvözlégy). Fontos, hogy az óvónő úgy irányítsa őket, hogy egy idő után merjenek saját szavaikkal is kérni, hálát adni, köszönetet mondani mindenért, amit Istentől kaptak. A reggeli imádság alkalmat nyújt a napi jószándék felindítására.

A katolikus óvoda lehetőséget nyújthat arra, hogy a kisgyermek végigjárja az imaélet fejlődési fázisainak azokat a fokait, amit életkoruk megenged:

- a gyermek észleli, tudomásul veszi Isten jelenlétét, amikor körülötte imádkoznak;
- megtanul Istenre, Jézusra figyelni;
- ő maga is mond egy-két „köszönöm”-öt vagy kérést;
- megtanulja a keresztségét;
- megtanul néhány egyszerű, rövid imádságot;
- együtt imádkozik és énekel másokkal;
- rendszeressé válnak az imaalkalmak;
- szokássá válik az imádkozás.

A reggeli imák keretében alkalom nyílik az egyház ünnepeivel kapcsolatban gyermekeink ismereteinek bővítésére, elmélyítésére. Természetes, hogy az év folyamán a különböző alkalmakkor (Karácsony, Húsvét, Pünkösd stb.) akár rövid megemlékezésben szó esik a Szentírásról és azokról az eseményekről, amelyek az ünnep tartalmát jelentik. Ilyenkor beszélgetünk a gyermekekkel, esetleg olvasunk nekik a Képes Bibliából – így ismerkednek az egyházi év történéseivel. Ez azonban nem jelenti az egyházi ünnepek óvodai megünneplését.

A mi feladatunk az ünnepvárás, a megfelelő előkészítés, s az ünneplés a családban, templomban történik.

Nagyon jól bevált, hogy püspöki biztosunk külön az óvodásoknak is tart alkalmanként rövid, a gyermekek életkorához igazodó szentmisét, amin magyaráz is.

Fontos, hogy figyelembe vegyük a gyermekek szókincsét, sajátos gondolkodásmódját, gondolatfűzését. Feladatunk a gyermekek képzeletvilágának formálása, hogy megtanulják megkülönböztetni a valóságot a mesevilágtól, hogy a vallás ne meseviláguknak, hanem mindennapi életüknek legyen összetevője.

Mivel a hat éven aluli kisgyermek életkori sajátosságai szerint nem képesek tényszerű tudás elsajátítására, tanulásra, óvodánkban nincs hitoktatás.

Nevelőink életpéldájukkal olyan vallásos légkört teremtenek, amelyet a gyermekek is megtapasztalhatnak. Kereső-kutató magatartásuk, példakövetésük nyomán élményszintű „tudásra” tesznek szert. Ez a „tudás” töredékes, elmosódott, de jó alap lehet a továbbfejlesztésre, az élményszint meghaladására, - s ez a mi feladatunk.

Mindezek alapján óvodánkban a vallásos nevelés elsősorban a keresztény értékek meghonosítása, amilyen a bizalom, a szeretet, a jóindulat, a megbocsátás, a türelem, - egyszóval amit Pál apostol a szeretet himnuszában felsorol.

„Szent Pál apostolnak a Korintusiakhoz írt első leveléből

A szeretet himnusza

„Szóljak bár emberek vagy angyalok nyelvén,
Ha szeretet nincs bennem,
Csak zengő érc vagyok vagy pengő cimbalom.
Legyen bár prófétáló tehetségem,
Ismerjem bár az összes titkokat és minden tudományt,
Legyen akkora hitem, hogy hegyeket mozgassak,
Ha szeretet nincs bennem,
Mit sem érek.
Osszam el bár egész vagyonomat a szegényeknek
S vessem oda testemet, hogy elégessenek,
Ha szeretet nincs bennem,
Mit sem használ nekem.

A szeretet türelmes, a szeretet jóságos,
A szeretet nem féltékeny,
Nem kérkedik, nem gőgösködik,
Nem tapintatlan, nem keresi a magáét,
Haragra nem gerjed, a rosszat föl nem rója,
Nem örül a gonoszságnak,
De együtt örül az igazsággal.
Mindent eltűr, mindent elhisz,
Mindent remél, mindent elvisel.

A szeretet soha el nem múlik.
A prófétálás megszűnik,
A nyelvek elhallgatnak,
A tudomány elenyészik.

Tudásunk csak töredékes,
Töredékes a prófétálásunk is.
Mikor azonban eljön a beteljesedés,
Ami töredékes, véget ér.
Amikor még gyermek voltam, úgy beszéltem, mint a gyermek,
Úgy gondolkodtam, mint a gyermek,
Úgy ítélttem, mint a gyermek.
De mikor férfivá nőttem, elhagytam a gyermek szokásait.
Ma még csak tükörben, homályosan látunk,
Akkor majd színről – színre.
Most csak töredékes a tudásom,
Akkor majd úgy ismerek,
Ahogy én is ismert vagyok.
Most megmarad a hit, remény, szeretet,
Ez a három,
De köztük a legnagyobb a szeretet.
Törekedjete a szeretetre!”

8. Sajátos és speciális feladatok, szolgáltatások

8.1. Gyermekvédelem óvodánkban

A tanév elején felmérjük a családok helyzetét, s figyelemmel kísérjük a változásokat.

Tájékoztatjuk a szülőket a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, a Család -és Gyermekjóléti Központ, valamint a Nevelési Tanácsadó tevékenységéről, szolgáltatásairól, telefonszámáról, címéről.

Szülői értekezleteken beszélünk a gyermekek megfelelő neveléséről, gondozásáról, a szülők jogairól, kötelességeiről, valamint a gyermekek jogairól.

Szükség szerint biztosítjuk a gyermekek számára a felzárkóztatás lehetőségét (egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés), illetve megfelelő szakemberhez irányítjuk őket (logopédus, pszichológus). Óvodánkban szakvizsgázott fejlesztő pedagógusok, drámapedagógus, valamint gyógytestnevelő segíti a felzárkóztatást.

A veszélyeztetett és hátrányos helyzetben lévő gyermekeknél családlátogatást végzünk. Ezen részt vesznek a csoport óvónői, a gyermekvédelmi megbízott és szükség szerint az óvodavezető is. Szüleikkel rendszeresen kapcsolatot tartunk. Segítjük őket nevelési, életvezetési tanácsokkal, tájékoztatjuk őket a segélyezési lehetőségekről. Ha szükséges beszerezzük számukra a nyomtatványokat, segítünk ezek kitöltésében.

A családlátogatásokról, esetmegbeszélésekről feljegyzéseket készítünk, szükség esetén értesítjük a Gyermekjóléti Központot. Ruha, játék gyűjtésével is segítjük a rászorulókat. Szorgalmazzuk, hogy ezen gyermekek rendszeresen járjanak óvodába, hogy napi étkezésük, gondozásuk biztosítva legyen. Egyéni fejlesztésükre, esetleges hátrányuk csökkentésére kiemelten nagy gondot fordítunk, segítjük óvodai beilleszkedésüket, szociális fejlődésüket.

Sajnos egyre több kisgyermek válik „válási árvává”. A szülők különválása testileg-lelkileg megviseli őket, legtöbbször bizonyos területen visszafejlődnek, magatartászavarral vagy szorongással küszködnek. Mi biztosítjuk számukra a nyugodt, türelmes, szeretetteljes óvodai légkört, s fokozottabban alkalmazzuk az egyéni bánásmód elvét.

Gyermekvédelmi megbízottunk részt vesz a Városi Gyermekvédelmi Munkaközösség munkájában, a Család -és Gyermekjóléti Központ által szervezett konferenciákon, esetmegbeszéléseken. A gyermekvédelmi munkát városi szinten is segíti.

A továbbképzéseken hallottakról rendszeresen tájékoztatja az óvodavezetőt és a nevelőtestületet. Időszakonként elkészíti az óvoda gyermekvédelmi beszámolóját.

Folyamatosan és rendszeren figyelemmel kísérjük a gyermekvédelemmel kapcsolatos szakirodalmat, a jogszabályokat és a helyi rendelkezéseket.

Külső kapcsolataink:

Család – és Gyermekjóléti Központ:

- Jelezzük a veszélyeztetett helyzetben lévő gyermekeket. Segítjük munkájukat információk gyűjtésével, a veszélyeztetett állapotot előidéző okok felderítésével.
- Részt veszünk az esetmegbeszéléseken. Az itt meghatározott egyéni gondozási-nevelési terv szerint végezzük feladatainkat.
- A Család- és Gyermekjóléti Központ szociális segítője szoros kapcsolatban van az intézmény vezetőjével. Havonta két alkalommal fogadóórát tart az intézményben az érdeklődő szülőknek.
- A gyűjtések szervezésében, lebonyolításában segítünk /ruhanemű, játék/.
- Tájékoztatjuk a szülőket a szolgálat által rendezett vásárokról, rendezvényekről.

Pedagógiai Szakszolgálati Intézmények:

- A speciális fejlesztést igénylő gyermekek esetében kérjük segítségüket.

Óvodánk orvosa, védőnője:

- Információ-átadás, az esetmegbeszélések segítségével hatékonyabb együttműködés.

Az óvodánkban végzett gyermekvédelmi munkával, prevenciós tevékenységgel segíteni kívánjuk gyermekeink minél egészségesebb, harmonikusabb fejlődését.

8.2 Esélyegyenlőség az óvodában

8.2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése – integráció óvodánkban

Mai világunkban, amikor a szakmai gondolkodás abba az irányba igyekszik hatni, hogy az egészségesek közössége fogadja be és el a más, az eltérő fejlődésű embereket, nekünk arra kell törekednünk, hogy óvodánk igazi jó talaja, sokat ígérő lehetősége legyen az integrációnak. A ránk bízott gyermekek érdekében tevékenykedve kell keresnünk az optimális megoldásokat, fogadnunk a kihívásokat.

Jogi szabályozás:

- 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- A 2/2005. (III.1.) OM rendelet 1. sz. melléklete a Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve
- 14/1994. (VI.24.) MKM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatról, és módosításai: 3/1998 (IX.9.) OM r. és 19/2004.(VI.14.) OM r.
- 11/1994.(VI.8.) MKM r. 7 sz. melléklet IV. fejezete a speciális eszközökről
- Intézményi Alapító Okirat
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló (továbbiakban NKT.)
- 2012.évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló rendelkezései alapján készült. (továbbiakban GYVT.)

Az esélyegyenlőséget érintő fogalmak

Hátrányos helyzetű gyermek

Családi körülményei, szociális helyzete miatt, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította e csoporton belül.

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek

Akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője - a gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek 3 éves korában legfeljebb az általános iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen.

Kiemelkedő képességű, tehetséges gyermek

"A tehetség adomány. Meghatározása valószínűleg annyira bonyolult, hogy az egyszerűség kedvéért csak azt mondjuk, Isten adta." - mondja **Bráda Tibor** Munkácsy-díjas festőművész.

A közoktatás terén egyre fontosabb kérdés a **tehetségek felismerése és megfelelő fejlesztése**. Így van ez az óvodások esetében, akiknél még nagyon nehéz külön választani az ügyesen alkotó, különböző tevékenységeket szerető, ügyes mozgású, jó nyelvérzékű, és a valóban tehetségnek ígérkező gyermekeket.

Fejlesztés és felzárkóztatás óvodánkban

Óvodánk fejlesztő-pedagógusai heti több alkalommal végzik a mikro-csoportos fejlesztéseket, illetve heti rendszerességgel drámajátékot szerveznek az arra rászoruló gyermekek számára. Végzik az intézménybe járó BTM-es és SNI-s gyermekek fejlesztését, felzárkóztatását is. Segítséget nyújtanak a csoportban folyó egyéni, differenciált fejlesztésekhez. Munkájukat egyénre szabott fejlesztési terv alapján végzik, melyet a Nevelési Tanácsadó szakemberei véleményének figyelembevételével állítanak össze.

Sajátos nevelési igényű gyermek

Sajátos nevelési igényű az a gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján:

- Testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, halmozottan fogyatékos, s megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.
- A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

Integrációs felkészítés

Az esélyt teremtő nevelésnek és oktatásnak az oktatásért felelős miniszter által kiadott oktatási program alkalmazásával történő megszervezése, melyben a szociális helyzetükből és fejlettségükből eredő hátrányok ellensúlyozása céljából részt vevő gyermekek, a többi gyermekkel együtt azonos óvodai csoportban vesznek részt a foglalkozásokon oly módon, hogy az, az érintett gyermekeknek a többi gyermekekhez viszonyított aránya nem haladhatja meg a jogszabályban meghatározott mértéket.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése és oktatása

A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésük. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvételt és védettséget.

Az integrált fejlesztésben különös figyelemmel kell lenni a következőkre:

- a) az óvoda pedagógiai programjának, illetve a speciális tartalmak közvetítésének figyelembe kell vennie a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének speciális igényeit,

- b) külön gondot kell fordítani arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Az integrálás lehetőségének feltételei:

- A gyermek, óvodai neveléséhez, a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő szakember foglalkoztatása.
- A neveléshez szükséges speciális program és más segédletek alkalmazása.
- Az integrált óvodai neveléshez, a fejlesztő felkészítéshez, az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szükséges szakirányú végzettségű utazó konduktor foglalkoztatása.
- Fejlesztőszoba, logopédiai szoba, tornaszoba, fejlesztőprogramok, feladatlapok, szakkönyvek beszerzése.
- A gyermek részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Az integráció általános elvei:

- Az integrációt az egész nevelőtestület felvállalja.
- A csoportjukban integrációt folytató kollégákat az egész alkalmazotti közösség támogatva segíti.
- Csoportba való beosztás előtt az óvónők személyesen találkoznak a kisgyermekkel és a szülőkkel. Csoportkialakításhoz a vezető óvónő figyelembe veszi az óvodapedagógusok véleményét.
- Három hónapos próbaidővel történik a felvétel. A sajátos nevelési igényű gyermek befogadása, segítése nem jelenthet túlzott terhet a csoportban élő gyerekek, felnőttek számára.

Az integráció nem megvalósítható, ha:

- káros hatása van a SNI gyerekekre, a csoportra, a nevelőkre,
- nem szolgálja a SNI gyerek fejlődését, szükségleteinek kielégítését,
- óvodapedagógiai eszközökkel nem oldható meg a közösségi együttélés kialakítása a gyerekek között,
- a pedagógus testi-lelki terhelése túlzott.

A sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai integrálásának célja:

- Közösségbe való beilleszkedésük segítése (alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóság, érzelmi élet, együttműködés fejlesztése) - óvodapedagógiai eszközökkel,
- Képességeik fejlesztése (vizuális, akusztikus, taktilis, motoros, és nyelvi) – gyógypedagógiai eszközökkel,
- Befogadóvá váljon az intézmény, lelkileg is.

Az integrációs folyamatban közreműködő partnerek és feladataik:

- *Szakértői és rehabilitációs bizottság:* diagnosztizál, javaslatot tesz, kontroll vizsgálatot végez, folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermek fejlődését, vizsgálja az intézményi feltételek meglétét
- *Szülő* lehetősége a gyermekkel részt venni vizsgálatokon és terápiás foglalkozásokon. Kötelessége a gyermek fejlődése érdekében mindent megtenni.
- *Gyógypedagógus:* értelmezi a SZB szakvéleményét, elvégzi a rehabilitációt, speciális egyéni fejlesztést, javaslatokkal segíti az óvodapedagógus munkáját, közreműködik a szülővel való kapcsolattartásban, egyéni fejlesztési tervet készít (BNO kód esetén)
- *Intézményfenntartó:* helyben biztosítja az integrált nevelés feltételeit, a szakértői bizottság felé adatokat szolgáltat az integráló intézményekről
- *Óvoda:* A különleges bánásmódot igénylő kisgyermekek részére is biztosítja a harmonikus, elfogadó, az eredményeket értékelő környezetet. A gyermek iránti elvárásokat az állapotának súlyosságához, jellegéhez igazítja. Terhelhetőségét biológiai állapotához, személyiségjegyeihez igazítja.
- *Óvodapedagógus:*
Individuális módszereket alkalmaz.
Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít (ha nincs BNO kód).
Foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti.
Nevelési helyzetek megoldása során alternatívákat keres.
Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez.

Együttműködik a szakemberekkel, javaslataikat beépíti a pedagógiai folyamatokba.

„Az integráció nem csupán a sérült emberre irányul, hanem arra a közegre, mindazokra az emberekre, akik körülveszik őket.”

Így közös ügyünk, gondunk a különleges bánásmódot igénylő gyermekek támogatása.

Integráció óvodánkban

Óvodánkban vállaljuk azoknak a kisgyermeknek az integrált nevelését, akik a Szakértői bizottság véleménye alapján integráltan nevelhetőek, fejleszthetőek - Alapító okiratunkban megfogalmazottak szerint.

Általános céljaink és feladataink:

A különleges bánásmódot igénylő gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a lehetőségekhez mérten ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, önállóságra való törekvésnek, együttműködésnek.

Figyelünk arra, hogy a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg.

A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző komplex vizsgálat javaslataira építjük.

Az óvodai napirendben törekszünk arra, hogy a fejlesztő foglalkozások mellett a közösségben szervezett tevékenységekben és a szabad játékban minél több lehetőségük legyen kipróbálni önmagukat.

Mivel a célzott fejlesztésen túl a játékot is a fejlesztés fontos színterének tekintjük, ezért igyekszünk olyan játékokat tervezni és biztosítani, amelyek előtérbe helyezik az egyéni képességekhez igazodó fejlesztendő területeket, s így az eltérő képességű gyermekeknél differenciált tevékenységekkel lehetővé válik az esetleges hiányok korrigálása, pótlása. Önmagukhoz képest fejlődnek és képessé válnak bizonyos szabályok betartására, a társas együttműködésre.

Erre a feladatra készülve végiggondoltuk, hogy mi mit tehetünk annak érdekében, hogy ezeknek a gyerekeknek a jelenléte természetes legyen a mi óvodai közösségünkben. A másság elfogadása, a türelem, a felebaráti szeretetből fakadó önzetlen segítségnyújtás eddig is szerepelt nevelési feladataink között. Az integráció mindezek gyakorlati megvalósulását feltételezi.

Nevelőtestületünk tagjai készülve erre az új feladatra továbbképzéseken vettek részt, folyamatosan tanulmányozzák a szakirodalmat, több kolléganő ezt a munkát segítő (gyógytestnevelő, fejlesztő- és drámapedagógus, játék-és szabadidő pedagógus stb.) szakvizsgát tett az eltelt időszakban.

Az óvodán belüli TEAM munkáját fejlesztési terv alapján végzi,- alkalmazkodva az eltérő egyéni képességekhez, viselkedésekhez – a Pedagógiai Szakszolgálat (Logopédia, Nevelési Tanácsadó, Pszichológus), az Országos Beszédjavító Intézet, a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakembereinek véleménye alapján, illetve utazó szakember segítségével, az EGYMI közreműködésével.

KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE ÓVODÁNKBAN

Különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, akik a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján: testi, érzékszervi, beszéd fogyatékos, autista, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdenek.

LÁTÁSSÉRÜLT GYERMEK /gyengénlátók, alig látók, vakok/

Integráció: 1 csoportba 1 fő

Pedagógiai kompetencia:

- szakirányú, utazó gyógypedagógus
- az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

Tárgyi feltételek: / biztosított/

- állandó környezet
- a Braille-írást, olvasást előkészítő eszközök (rekeszes dobozok, gombás, szöges tábla)
- jól kitapintható gondolkodást fejlesztő eszközök

Az óvodai nevelés során kiemelt feladatok:

- önkiszolgálás megtanítása
- részvétel a közös játékban (ép érzékszervek aktivizálása, mozgásfejlesztés)
- a közösséghez való alkalmazkodás – viselkedési formák megtanulása
- környezetük valóság-hű megismerése – biztonságos téri tájékozódás
- testkultúra kialakítása – a helyes testtartás megtanítása.

HALLÁSSÉRÜLT GYERMEK /Társulhat pszichés fejlődési zavarral, beszédakadályozottsággal/ /nagyothalló, súlyos fokban hallássérült – siket/

Integráció: 1 csoportba 1 fő

Pedagógiai kompetencia:

- szakirányú, utazó gyógypedagógus
- az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

Tárgyi feltételek: /biztosítottak/

- a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő eszközök

Az óvodai nevelés során kiemelt feladatok:

- a nyelvi kommunikáció megalapozása, indítása, fejlesztése
- munkajellegű tevékenységekbe bevonás
- grafomotoros készségfejlesztés

BESZÉDFOGYATÉKOS, SÚLYOSAN AKADÁLYOZOTT BESZÉDFEJLŐDÉSŰ

GYERMEK: /megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság.../

Integráció: 1 csoportba 1 fő

/megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság.../

Pedagógiai kompetencia:

- utazó logopédus / szeptemberben 2 óvónőnk kezdi meg logopédiai tanulmányait/
- az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus
- gyógypedagógiai asszisztens – szükség szerint

Tárgyi feltételek:

- a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság által javasolt eszközök
- Ayres terápiás eszközök /az alapeszközökkel rendelkezünk/

Az óvodai nevelés során kiemelt feladatok:

- anyanyelvi nevelés, kommunikáció fejlesztése /beszédfejlesztés során célzott szókincs-bővítés, a gramatikai hibák javítása, a kifejezőkészség és mondatalkotás elősegítése képolvasással, meseszövevél stb./ a rendszeres logopédiai foglalkozások mellett

- nagymozgás fejlesztése kiemelt feladat, mely intézményen belüli foglalkozások keretében is történik, illetve intézményen kívül Ayres alapozó terápia a Nevelési Tanácsadóban
- vizuomotoros koordinációs készségek fejlesztése

TESTI FOGYATÉKKAL ÉLŐ, MOZGÁSÁBAN AKADÁLYOZOTT GYERMEK

/végtagredukciós fejlődési rendellenességek, szerzett végtaghiányok, petyhüdt bénulást okozó kórformák, korai agykárosodás utáni rendellenességek, egyéb maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák, halmozott sérüléssel járó különböző kórformák/

Integráció: 1 csoportba 1 fő

Pedagógiai kompetencia:

- konduktor
- az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus
- gyógypedagógiai asszisztens – szükség szerint

Tárgyi feltételek:

- a Szakértői és Rehabilitációs bizottság által javasolt speciális mozgásfejlesztést segítő eszközök
- akadálymentes környezet
- megfelelő mozgás és élettér biztosítása /lejtő, kapaszkodó/

Az óvodai nevelés során kiemelt feladatok:

- a speciális, egyénre szabott eszközök használata
- a megtanult mozgás alkalmazása
- szűkebb és tágabb környezetről sokoldalú tapasztalatszerzés

AUTISTA, AUTISZTIKUS VONÁSOKAT MUTATÓ GYERMEK

Integráció: 1 csoportba 1 fő

Az autizmus-spektrumzavarok súlyosságától függően integrálható.

Pedagógiai kompetencia:

- speciális módszerekben képzett utazó szakember
- fejlesztő pedagógus
- az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

Tárgyi feltételek:

- a környezet és állandósága
- speciális eszközök /pl. napirend kártyák/

Nevelésük során kiemelt feladat:

- korai elemi készségek fejlesztése /szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás/
- szociális és kommunikációs készségek fejlesztése /az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemek/
- vizuális észlelés fejlesztése /alak, forma, szín pontos és differenciált megkülönböztetése, alak-háttér felismerése, alakállandóság kialakítása/
- auditív észlelés fejlesztése /hallott információ pontos észlelése, megkülönböztetése/
- a különböző modalitások (látás, hallás, tapintás stb.) önálló fejlesztése után összekapcsolásuk kialakítása
- kognitív képességek fejlesztése

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdenek.

BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉG /BTM/

Integrált nevelés: 1 csoportba 1-2 fő

Pedagógiai kompetencia:

- fejlesztő pedagógus
- óvodapedagógus
- a nevelést segítő külső szakemberek: védőnő, pszichológus, logopédus igénybe vétele

Tárgyi feltételek:

- a részképességeket fejlesztő eszközök.

Fejlesztendő területek:

- kognitív képességek
- szociális képességek – viselkedésrendezés
- kommunikációs képesség
- mozgásképeségek
- személyes és környezeti higiénia
- önkiszolgálás

8.2.2. A kiemelt figyelmet igénylő, hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlősége

A közoktatásban a gyermekek mindenek felett álló érdeke:

- az esélyegyenlőség megteremtése,
- az alapvető szabadságjogok érvényesülése,
- a hátrányos megkülönböztetés tilalma.

A kiemelt figyelmet igénylő hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét.

Az élet első éveit meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában.

Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül –rendkívül fejleszthetők.

A szegényebb családok gyermekei öt éves korukra lényegesen elmaradnak kognitív fejlődésükben kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönzése a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terheltség és az otthoni környezet hiányosságai miatt. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja.

Az esélyegyenlőség érdekében a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére biztosítani kell az óvodai kirándulásokhoz, bábszínházi előadások látogatásához, úszáshoz, korcsolyázáshoz szükséges anyagi fedezetet.

Tapasztalatok azt mutatják, hogy a hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve – sikeresen ellensúlyozhatók.

A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Alapelvek:

- Óvodai nevelésünk során azt kívánjuk elérni, hogy a gyermekek boldog, kiegyensúlyozott, egészséges, életvidám módon éljék meg az óvodáskort.
- Minden gyermek sikeressége legyen biztosított – a törvényben meghatározott szolgáltatásokat úgy tudja igénybe venni, hogy számára ne jelentsen aránytalan terhet.
- Minden segítséget megkapjon képessége, tehetsége, kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez.
- A gyermek sikeressége az intézmény sikerességének záloga.
- Esélyteremtés, hátránycsökkentés biztosítása.
- A partnerközpontú működés továbbberősítése.
- A nevelőközösség szakmai ismereteinek folyamatos bővítése, innováció.

Sikerkritériumok:

- A gyerekek szeretnek óvodába járni és biztonságban érzik magukat.
- A HH és a HHH gyerekek óvodai hiányzása csökken
- Az iskolakezdés, az óvoda-iskola átmenet kezelése sikeres, az átlépő gyerekek többségénél kudarcmentes iskolakezdést eredményeznek.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek integrált oktatása-nevelése lehetővé válik, az óvoda befejezése után normál tantervű osztályban kezdik meg tanulmányaikat. Az óvoda hatékonyan segíti a szociokulturális hátrányok csökkentését.
- A gyermeki, szülői sikeresség fokozódik.
- A gyermekek továbbhaladása a következő fokra biztosítottá válik.
- Megtörténik a folyamatos párbeszéd, kapcsolattartás a partnerekkel.
- Innovatív nevelőtestület.

Sikerfeltételek:

- A partneri kapcsolatok erősítése
- A család és az óvoda értékrendje közeledik, egymáshoz.
- Az óvoda- iskola közötti átmenet pedagógiai kezelése tervszerű, a két intézmény között a szakmai párbeszéd megvalósul.
- Az összes érintett partner közötti kapcsolattartás megfelelő színvonalú.

Az esélyegyenlőség, illetve az egyenlő bánásmód követelményeinek betartása érdekében ellátandó konkrét feladatok

A pedagógus feladata az, hogy

- felmérje, megítélje valamely gyermek képességét, erősségeit és gyengeségeit,
- felismerje a családi háttér iskolai végzettségéből eredő támogatás hiányát (egyik oldalról „ezt neked tudnod kell”, a másik oldalról „nem tudok foglalkozni veled”),
- a személyes találkozások során felmérje a gyermekekkel szemben megfogalmazott szülői elvárásokat,
- munkája során felismerje a gyermekre nehezedő – indokolatlannak tűnő – szülői elvárást, és azt a szülővel való kommunikáció, együttműködés keretében kezelje,
- tehetséges gyermekeknél kezdeményezze a tehetséggondozást,
- gyengébb képességű gyermekeknél javasolja a plusz fejlesztő, felzárkóztató foglalkozásokon való részvételt,
- teremtsen meg foglalkozáson a differenciáló nevelés kereteit, és alkalmazza azokat a többféle gyermeki igény kielégítésére.

Az óvoda feladata továbbá az, hogy segítse a család iskolai végzettségéből fakadó egyes hátrányokat, pl.: alacsony iskolázottságú családoknál a fejlesztő eszközök, játékok, egyéb kulturális programokon való részvétel hiánya.

A fenti hátrányok leküzdését segítik:

- az óvodából hétvégére kölcsönözhető, fejlesztő eszközök, játékok,
- az óvoda által szervezett kulturális programok (mozi, színház, kiállítás stb. látogatás).

A Tatabánya Kistérség Köznevelési Esélyegyenlőségi tervéből fakadó - az Intézményi Esélyegyenlőségi Programban részletesen szabályozott módon – középtávú és rövid távú céljaink és feladataink

(Az akció terv, a konkrét fejlesztési célok, a feladat terv az esélyegyenlőségi intézkedések, a felelősök, a megvalósítás határideje az intézkedés eredményességét mérő indikátorok a Bánhidai Szent Erzsébet Óvoda esélyegyenlőségi intézkedési programjában rögzítettek, illetve szabályozottak.)

- Minden 3-4 éves korú HH/HHH gyermek szülei írássák be, és rendszeresen járassák gyermekeiket az óvodába és vegyék igénybe a támogatást.
- A 3 éves korú HH/HHH gyermekek szüleinek tájékoztatása a támogatásuk lehetőségeiről.
- Kiegyenlített legyen a HH / HHH gyerekek elosztása a csoportokban - fokozott figyelem az újonnan érkezők csoportba sorolásánál.
- A hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek családok felmérésének pontosítása, egy valós szociális helyzetkép készítése az intézményhasználókról intézményünkben. Évente a HH gyerekek számának felmérése - családlátogatás, ha szükséges évente többször, és aktuálisan.
- A hátrányos helyzetű családok segítésének módjának kidolgozása a szülői szervezet és a fenntartó képviselőinek bevonásával.
- Az óvoda körzetébe tartozó kötelező óvodai ellátást igénybe nem vevő tankötelesek megkeresése, felszólítása a helyi önkormányzattal együttműködve. Az igazolatlan hiányzások minimalizálására törekvés.
- Az óvoda pedagógusai magas számban vesznek részt a kompetencia alapú nevelés módszertanát és az együttnevelést célzó módszertani továbbképzéseken.
- Az óvodapedagógusok szakmai kompetenciái bővülnek a kompetencialapú nevelés és az együttnevelést segítő módszertani ismeretekkel, amelyeket sikerrel alkalmaznak a foglalkozásokon.
- A hét évenkénti továbbképzési folyamatban és a beiskolázási tervben kiemelt helyen szerepeltetjük azokat a képzéseket, amelyeken az óvodapedagógusok újabb ismeretek szerezhethetnek: - gyerekvédelem, empátia, tolerancia, egyéni fejlesztés, felzárkóztatás, érzelmi nevelés, személyiségfejlesztés témákban.
- Fokozatosan elterjed az esély-javítás jó gyakorlata és azt alkalmazó pedagógusok száma.
- Az egyéni, differenciált bánásmód eszközével a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásának segítése. A korosztályától korát tekintve lemaradó gyermekek aránya sajnálatosan növekszik, akik differenciált segítség nélkül az iskolakezdésnél hátrányban vannak. Az elmaradások okának feltárása, a differenciált fejlesztés módszereinek kidolgozása és tapintatos alkalmazása a gyermek differenciált fejlesztése érdekében.

- Gyermek mérés, értékelés, egyéni fejlődés, eredményeinek figyelembe vétele
A nevelőtestület által kidolgozott értékelés egységes követelményrendszerének alkalmazása. A reális és szakmailag megalapozott értékelés következtében a problémák időben történő felismerése és azok megoldása.
- Az egyéni képességfejlesztésnek érvényesülése.
Minden gyermeket önmagához képest mérünk, fejlesztünk, optimális fejlődése érdekében.
- A mérések eredményeinek analízisa, összehasonlítása, értékelése.
A mérési eredmények ismeretében, egyéni fejlesztési tervek készítése, a folyamatkövetés megszervezése.
A további fejlesztési menet meghatározása. A kapott eredmények alapján egyénre lehet tervezni. Az eredmények újabb mérések adataival bizonyítják a változásokat. (kimenet-bemenetmérések összehangolása, összehasonlító elemzés)
- Gyermek megfigyelés, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.
- A mérés során keletkező dokumentumok felhasználása a személyiségi jogok figyelembevételével történik. A szülők folyamatos, egyéni és érdemi tájékoztatása a gyermekek előmeneteléről.
- A társadalmi környezettel az együttműködés javítása, együttműködés kibővítése a gyerekek oktatási esélyeinek növelése érdekében az oktatási intézményekkel,
- A közösen megvalósított tevékenységeket megtervezve szélesíteni kell a társadalmi összefogást, a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek jövője érdekében.

8.2.3. Kiemelkedő képességű tehetséges gyermekek nevelése

Tehetséggondozás

Feladatunk, hogy felismerjük a kiemelkedő képességű tehetséges gyermekeket, és az óvodai nevelésben biztosítsuk számukra a megfelelő fejlődési lehetőségeket.

Célunk:

- A tehetséges gyerekek **felismerése**, egyéni képességeinek kibontakoztatása.
- Differenciált képességfejlesztéssel az erős oldal erősítése, a gyenge oldal felzárkóztatása.

Korán felismerhetőek bizonyos művészi és pszichomotoros képességek.

A zenei tehetség már kisgyermekkorban megmutatkozó tehetségfajta. A zenei képességek öröklődnek. Korán megállapíthatók a gyermek adottságai, hallása, ritmusérzéke.

Kiváló rajzkészség: ha a gyermek ügyesen rajzol, nem feltétlenül jelzi, hogy művész lesz belőle. Fontos, hogy mit ábrázol, hogyan bánik a színekkel, anyagokkal, formákkal, mennyire érzelemgazdag, élményeket kifejezőek-e rajzai.

A pszichomotoros képességek mindenütt szerepet játszanak, könnyen felismerhetőek: testi ügyesség, kézügyesség, az egyes sportokban való kiemelkedő teljesítmény.

A tehetséggondozás óvodánkban

Óvodánkban a tehetséges gyermekek fejlesztése két síkon történik:

- csoportjainkban a **napi tevékenységekbe** ágyazva,
- illetve kiscsoportos, **külön foglalkozások** keretében.

Munkánk során a tehetséges gyermekek saját csoportjukban élik mindennapi óvodás életüket. Elsősorban játszanak, azzal foglalkoznak, amivel szeretnek.

Kötelességünk, hogy segítsük őket a továbbfejlődésben, olyan légkört alakítsunk ki a gyermekek körül, amely őket elfogadja, személyiségük fejlődését segíti.

Rajzversenyeken és sportversenyeken, énekes-táncos fesztiválokon vesznek részt, ahol a jó eredmény még inkább fokozza alkotó kedvüket, segíti önbizalmuk erősödését, és fejleszti tehetségük kibontakoztatását.

A **vizuális tehetséggondozás** terén elsődleges célunk, hogy jó minőségű eszközök segítségével fejlesszük a gyermeki fantáziát és kreativitást.

Játékos zenei képességfejlesztéssel, a hangszerek változatos használatával sokat tehetünk a **zenei képességek kibontakoztatásáért**. A tevékenységek során a mozgás a téri élmény és a zenei hatás összefonódnak.

Mozgásfejlesztés terén lehetőséget biztosítunk a változatos mozgásformák gyakorlására, ami elősegíti tehetségük kibontakoztatását.

Óvónők szerepe:

- feladatunk, hogy megismerjük a gyermekek **képességeit**, erősségeit, gyengéit,
- a gyermek életkorának megfelelő fejlődési szinttől való eltérés esetén **egyéni fejlesztést alkalmazunk**, szükség esetén a gyermeket szakemberhez irányítjuk, a szakember munkájával együttműködünk,
- a gyermekek egyéni szükségleteinek, fejlődésüknek figyelembevételével biztosítjuk a differenciált fejlesztést, valamint **sajátos ütemű fejlődésüket segítjük elő**,
- a **képességek kibontakoztatását** változatos eszközökkel biztosítjuk
- elismerő, lelkesítő, buzdító megjegyzésekkel **bátorítjuk** a gyermekeket.

Pedagógusaink tájékozottsága, és szakmai felkészültsége, biztosítja a differenciált bánásmód alkalmazását a mindennapi nevelőmunka során.

Összefoglalva:

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgásában korlátozott, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, egyéni ellátást igénylő, elhanyagolt illetve a kiemelkedő képességű gyermekek nevelésére fokozott figyelmet fordítunk.

Fejlesztésükhöz illetve felzárkóztatásukhoz az óvodapedagógusok speciális fejlesztő tevékenységet, egyéni bánásmódot, differenciált fejlesztést fogalmaznak meg éves programjukban a hátrányok csökkentésére.

Szakirodalomból, továbbképzések alkalmával speciális ismereteket gyűjtünk, szükség szerint szakemberhez fordulunk.

Fontosnak tartjuk, hogy óvodánk minél több segítséget nyújtson ezen gyermekek családjainak; hogy minél többen elérhessék fejlődőképességük legjobb szintjét, s ezzel segítsük érzelmi életük kibontakoztatását és a környezetükhöz való tevékeny alkalmazkodást.

8.3. Az óvoda speciális szolgáltatásai

Óvodánk a szülők kérésére illetve szakember javaslatára egyéb foglalkozásokat is szervez a gyermekek számára nevelési időn kívül.

a) Néptánc

Célja: Ismerkedés a magyar népi játékokkal, alapvető tánclépések elsajátítása, zenére táncolás. Bevezetés a magyar népi kultúra megismeréséhez.

Magyarságtudatunk erősítése.

Igénybevevők köre: 3-4 éves és 5–7 éves óvodások

b) Zenés gyermektorna

Célja: A gyermekek mozgásigényének kielégítése, az együtt mozgás öröme, a rendszeres testmozgás igényének kialakítása, mozgásuk és ritmusérzékük fejlesztése.

Igénybe vevők köre: 3 – 4 éves és 5 – 7 éves gyermekek

c) Idegen nyelvvel való játékos ismerkedés

Célja: Játékos ismerkedés a német nyelvvel, fonetikával, gyermekdalokkal, mondókákkal, népi gyermekjátékokkal, építve a gyermeki kíváncsiságra, az új iránti fogékonyságra.

Igénybe vevők köre: 5 –7 éves óvodások

d) Ovifoci – a városban jól működő Bozsik program keretében

(Igénybe vevők köre: 4-7 éveseknek)

9. Az óvodai élet megszervezésének elvei

9.1. Személyi feltételek

Óvodánkban a nevelőmunkát óvodapedagógusok végzik, jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermekek számára.

Az óvodapedagógusok tevékenysége és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvodapedagógusok felsőfokú végzettségűek, jelentős részük a felvállalt feladatok teljesítésének megfelelően szakvizsgázott. A pedagógiai asszisztensek és a dajkák szakirányú képesítéssel rendelkeznek.

Személyi feltételeink biztosítottak óvodánk zavartalan működéséhez. Nevelőközösségünk a közös célok és feladatok összhangjával biztosítja a színes, sajátos arculattal rendelkező gyermekközösség alakulását.

9.2. Tárgyi feltételek

„Az óvoda épületét, udvarát, kertjét oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, lehetővé tegye játék- és mozgásigényük kielégítését és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. Az óvoda tárgyi környezete egyidejűleg – a mindenkori előírásokkal összhangban – biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodapedagógusoknak.” (Alapprogram)

Intézményünk 162 férőhelyes, óvodai célra épült. 6 csoportszoba és minden szobához tartozó kiszolgáló helyiség (öltöző, WC, mosdó) biztosítja a gyermekek nyugodt óvodai életét. A csoportszobák, a tornaterem és a fejlesztő szoba felszereltsége, játékeszközei lehetővé teszik a sokféle, változatos tevékenységet, a kreatív játékot.

A gyermekeket közvetlenül kiszolgáló helyiségek berendezése, s felszerelése biztosítja a nevelési célok, feladatok megvalósítását.

A nevelői szoba jó lehetőséget ad a pedagógiai műhelymunkának, eszközkészítésnek, és itt kapnak helyet a pedagógiai munkát segítő könyvek, szakirodalmi

gyűjtemények. Számítógép, és internet hozzáférési lehetőség is biztosított a pedagógusok számára.

Az óvodapedagógus mindennapi munkájához szükséges könyvek, a gyermekirodalom a csoportszobákban található.

A szertár felszereltsége segíti az óvodai tevékenységek változatos megvalósítását és az óvodapedagógusoknak segítséget nyújt feladatai elvégzésében. Egyben tárolási lehetőséget is ad az ünnepekhez és a jeles napokhoz kapcsolódó dekorációnak.

Óvodánk udvarán változatos eszközök teszik lehetővé a szabad mozgást, a nyugodt játékot, és segítik a gyermekeket abban, hogy másik csoport gyermekeivel is kapcsolatot teremtsenek. Az udvar felszerelése megfelelő a mozgásra, játékra, pihenésre.

Az oktatási miniszter 1/1998. (VII.24.) OM rendelete szerint előírt eszközökkel és felszerelésekkel rendelkezünk. A meglévő eszközök segítik a program megvalósítását, az eszközök pótlásakor, újak vásárlásakor programunk szempontjait helyezzük előtérbe.

A szakmai eszközök beszerzése részben költségvetési keretből, továbbá pályázatokból, alapítványunkból, szülői adományokból, szponzori támogatásból valósítható meg.

Óvodánk tárgyi környezete megfelelő munkafeltételeket biztosít az óvoda minden dolgozójának.

Pedagógiai programunk plusz erőforrásokat nem igényel, csupán a meglévő eszközök tudatos, célszerű felhasználását, karbantartását.

9.3. Az óvodai élet megszervezése

9.3.1. A csoportszervezés elvei

Az óvoda hagyományait, adottságait, lehetőségeit, a szülők igényeit figyelembe véve heterogén csoportokat szervezünk. A nevelőmunka hatékonyságát nem a csoportösszetétel, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése, azaz egész személyisége határozza meg.

A Nkt. által meghatározott létszám kialakítására törekszünk, hiszen programunk megvalósítása nagy figyelemmegosztást, differenciálási képességet, toleranciát, rugalmasságot követel az óvodapedagógusoktól.

A heterogén életkorú csoportban a gondozás és a gyermekmunka tervezésénél gondot fordítunk arra, hogy a különböző életkornak megfelelő helyet és időt biztosítsunk, vegyük figyelembe fejlődési ütemüket. Arra neveljük a nagyobb gyermekeket, hogy segítsék fiatalabb társaikat, de ez ne váljék terhessé számukra.

Ennek a csoportszervezési formának legfőbb erénye, hogy családi légkörben, a gyermekek szociabilitása gyorsabb tempóban fejlődik, alkalmazkodóbbak, toleránsabbak egymással. A beszoktatás zökkenő mentesebb, a nagyobbak példát mutatnak társaiknak, így a csoport szokásainak, hagyományainak átörökítése egyszerűbb.

A játék feltételeinek megteremtésében olyan szokásokat, szabályokat alakítunk ki, amelyek lehetővé teszik minden gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott játéktevékenységet.

A gyermekek tanulási tevékenysége, a környező világban szerzett tapasztalatgyűjtése mindhárom korcsoportban megegyezik, csak feldolgozásuk mélysége alkalmazkodik a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz. Folyamatosan szoktatjuk a gyermekeket ahhoz, hogy akik éppen nem vesznek részt a közös tevékenységben, ne zavarják társaikat, csendben játszanak.

Az óvodapedagógus személyisége meghatározó az óvodai csoportban. A heterogén csoport nagyfokú rugalmasságot, felelősségtudatot, nyitottságot követel, még fokozottabb felkészülést és önképzést igényel az óvodapedagógusoktól.

9.3.2. Napirend, hetirend

A napirend, hetirend kialakítása a helyi adottságokhoz, igényekhez, lehetőségekhez, hagyományokhoz igazodik. Rugalmasságával lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült, nyugodt tevékenységre, valamint arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezzék, elvégezzék. A gyermekek napirendjét biológiai (életkor, alvás, mozgásigény, étkezés stb.) és társas szükségleteik alapján szervezzük.

A hetirend nem napszakokhoz kötött tevékenységet jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, azt körbejárva dolgozzuk fel az élményeket, tapasztalatokat, a különböző foglalkozási területeken keresztül. Az óvodapedagógus pedagógiai szabadsága lehetőséget ad arra, hogy felelősséggel megtervezze, megszervezze a tevékenységi formákat.

9.3.3. A nevelőmunka tervezése, szervezése

Az érvényes óvodai program alapján készül az óvoda éves munkaterve, a nevelőtestület jóváhagyásával. A munkaterv készítésben az óvodapedagógusok aktívan részt vesznek. Ezen dokumentum tartalmazza az óvoda egészére vonatkozó szervezési, tervezési, ellenőrzési és értékelési feladatokat.

Az óvodapedagógusok éves munkaterv szerint dolgoznak. Nevelési tervet 3 havonta készítenek, ütemtervet tematikus tervekre bontva heti felosztásban terveznek. Önállóan állítják össze csoportjuk hetirendjét.

A nevelőmunka folyamatos értékelését rendszeresen dokumentálják. Az óvodapedagógus kötelessége a gyermekek fejlődésének megfigyelése, nyomon követése, az egyéni fejlődési napló vezetése, melynek tartalmáról a szülőket évente két alkalommal tájékoztatják. A nevelőmunka dokumentálása a csoportnaplóban történik.

A tanköteles korú gyermekek beiskolázásáról egyeztetnek az óvodapedagógusok a szülőkkel, szükség esetén a kérhetik a Pedagógiai Szakszolgálat vizsgálatát.

10. Az óvoda kapcsolatai

10.1. Az óvoda és a család

„Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család termet meg.”

(Alapprogram)

Az óvodás gyermekek fejlődését az otthon érzelmi biztonsága alapozza meg. Magukkal hozzák a családban kialakult szokásokat, értékeket, viselkedésformákat.

Óvodánk nyitott a szülők felé, bármikor betekinethetnek munkánkba, megbeszélhetik óvónőinkkel a felmerülő problémákat. A kölcsönös megismerésen alapszik a közös nevelőmunka, a jó partneri kapcsolat, a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás. A szoros együttműködés feltétele a napi információ. Ennek érdekében az óvodapedagógusoknak meg kell ismerniük a családok életmódját, a gyermekek helyét a családban. Az együttnevelés módja családonként különböző. Az óvodapedagógusok minden családdal megtalálják a kapcsolatteremtés, az együttműködés, a segítség legmegfelelőbb módjait. Mivel minden gyermek és minden szülő más és más, ezért sok múlik az óvodapedagógusok intelligenciáján és empátiás készségén, hogy megtalálják a gyermekekhez és a szülőkhez vezető legkedvezőbb utat. Az óvoda és az óvodapedagógusok nyitottsága így nagyban támogatja a családi nevelést.

A kapcsolattartás módjai, formái

A beszoktatás során kialakult együttműködést a kapcsolatteremtés sokféle lehetőségének kihasználásával folytatni kell a gyermekek egész óvodai élete során. Az óvodába lépést megelőző családlátogatás a leghatékonyabb a család megismerésének folyamatában. Az óvodakezdést könnyíti meg, ha a szülő többször ellátogat gyermekével az óvodába, ismerkedni a környezettel, gyermekekkel, felnőttekkel.

A szülők és az óvodapedagógusok között a nevelési feladatok összehangolására lehetőség nyílik az alábbi esetekben:

- nyílt napokon,
- nyilvános ünnepélyeken,
- kirándulásokon,
- családlátogatásokon,
- szülői értekezleteken,
- óvodai rendezvények alkalmával,
- szükség esetén egyéni beszélgetéseken,
- munkadélutánokon (udvarrendezés, eszközkészítés, barkácsolás stb.),
- a faliújságra kifüggesztett információkon keresztül.

Az egymás felé fordulás, az egymásra figyelés új emberi kapcsolatokat teremt, barátságok szövődnek nemcsak a gyermekek, hanem a családok között is. A közös együttlétek érzelmi többletet jelentenek a résztvevő felnőtteknek, gyermekeknek, mindenki kölcsönösen tanul, „gazdagabbá” válik.

10.2. Az óvoda társadalmi környezetével való kapcsolattartás

Az óvoda vezetője, óvodapedagógusai rendszeres kapcsolatot tartanak fenn:

- a fenntartóval (a költségvetés, az SZMSZ és a Pedagógiai program jóváhagyása, törvényességi ellenőrzés, igazgatói értekezletek, egyházmegyei szakmai napok, közös ünnepek, adatszolgáltatás stb.);
- Katolikus Pedagógiai Intézet munkatársaival (adatszolgáltatás, országos szintű vezetői értekezletek, szakmai véleményezések stb.);
- a helyi egyházközséggel (közös ünnepek és közös munkadélutánok);
- a helyi önkormányzattal a köznevelési szerződésnek megfelelően;
- a város óvodavezetőinek munkaközösségével (részvétel a közös munkában, közös értekezleteken);
- a Szent Margit Gimnázium és Általános Iskolával, valamint a város más iskoláival (kölcsönös intézménylátogatás, az egymás pedagógiai programjának megismerése, a beiskolázás összehangolása, közös ünneplés, előadások, origami kiállítás, oviolimpia);

- a művelődési házakkal (részvétel a gyermekek számára szervezett programokon: mesemozi, bábszínház, kiállítások, könyvtár stb.);
- a Gyermekjóléti Központ munkatársaival a rászoruló gyermekek érdekében;
- a Pedagógiai Szakszolgálat szakembereivel (logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus);
- az egészségügyi szervekkel (gyermekorvos, védőnő, foglalkozás-egészségügyi megbízott);
- a Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Intézet munkatársaival.

Az óvoda és az iskola

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja az óvoda és az iskola nevelőmunkájának összehangolását, a két intézmény együttműködését.

Az iskolával való kapcsolatunkba, tartalmi együttműködésünkben a kölcsönös nyitottság érvényesül. A helyi katolikus iskola első osztályos gyermekei meghívott vendégként, rendszeresen részt vesznek Mikulás napi ünnepünkön.

Szülői értekezlet a nagycsoportos gyermekek szülei számára, a katolikus iskola bemutatása. Nagycsoportosaink iskolalátogatásra kapnak lehetőséget. A kölcsönös látogatások megkönnyítik az átmenetet az óvodából az iskolába.

A helyi pedagógiai programok egyeztetése, egymásra építése biztosítja az átmenet folyamatosságát a gyermekek számára. Az óvodapedagógus feladata az iskolába lépés zavartalanságának segítése.

Kapcsolatépítés külhoni magyar óvodákkal

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik és lehetőségei szerint szakmai kapcsolatokat tart fenn.

A cél megvalósításához feladatul tűzzük ki az anyagi fedezet megteremtéséhez pályázatok felkutatását, támogatók keresését.

Óvoda és a Pedagógiai Szakszolgálat

A szakszolgálat nevelési tanácsadást, logopédiai fejlesztést nyújt gyermekeink számára. Pszichológusok, fejlesztő pedagógusok, logopédusok, gyógypedagógusok speciális szakismereteikkel segítik a különböző részképesség-zavarokkal, magatartási problémákkal küzdő, és beszédhibás gyermekeink nevelését.

Szakembereik minden évben preventív szűrővizsgálatot végeznek az 5 éves gyermekeknél, szükség esetén megjelölik a fejlesztéseket, illetve a további vizsgálatot.

Kapcsolattartási lehetőségek:

- Szűrővizsgálatok az óvodában
- Szakvélemények kiadása
- Az óvodában végezhető fejlesztőmunka segítése

Óvoda és az egészségügyi szervek

Az óvodavezető biztosítja az egészségügyi munka feltételeit, gondoskodik a szükséges óvónői felügyeletről, a gyermekek vizsgálatokra történő felkészítéséről.

Az óvodánkba járó gyermekek intézményen belüli egészségügyi gondozását a házi gyermekorvosi szolgálattal kötött megállapodás alapján, védőnővel látjuk el.

Dolgozóink érdekében megbízási szerződést kötöttünk foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásra.

Óvoda és a Család -és Gyermekjóléti Központ

Az intézményvezető rendszeres kapcsolatban áll a Család és Gyermekjóléti Központ szociális segítőjével, aki havonta 2 alkalommal fogadóórát tart a szülőknek.

Gyermekvédelmi felelősünk rendszeresen részt vesz az általuk szervezett továbbképzéseken, megbeszéléseken. A feladatok meghatározásáról az óvodavezető és a gyermekvédelmi felelős évente munkatervet készít.

Kapcsolattartási lehetőség:

- Havonta esetmegbeszélés a gyermekvédelmi felelősök számára
- Szükség esetén bármikor

A kiemelt figyelmet igénylő, hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, az SNI és veszélyeztetett gyermekek kiszűrése. A segítségnyújtás az óvodavezető, a gyermekvédelmi felelős és az óvodapedagógusok közös feladata.

Az óvodai gyermekvédelmi programnak célja a megelőzés, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség megszüntetésében a segítségnyújtás, együttműködés megfelelő szakemberekkel.

11. Óvodánk ellenőrzési, értékelési rendszere

11.1. A gyermekek fejlődési ütemének ellenőrzése, értékelése

Az óvodapedagógus óvó – védő - fejlesztő munkájában legfontosabb feladat a gyermek alapos megismerése. Ennek alapján aktív, figyelő tevékenységgel biztosítjuk a gyermekek differenciált, egyéni bánásmód útján történő fejlesztő nevelését. Elveinket a következő feladatokon keresztül próbáljuk megvalósítani:

- a gyermekek élettörténetének és családi körülményeinek megismerése;
- nyitott óvodai élet keretében a szülőkkel való partneri kapcsolat kiépítése;
- elemző, értékelő munka a gyermekek érdekében;
- játékidőben tudatos, megfigyelő pedagógiai magatartás.

A megfigyelések elemzését, értékelését az óvodapedagógusok az intézményvezetővel és a nevelőmunkát segítő szakemberek bevonásával végzik.

A szülőkkel való közös elemzés, értékelés, feladat-meghatározás is lényeges, hiszen így teremthető meg az együttnevelés harmóniája.

Az óvónők egész nevelőtevékenységük során tudatosan törekszenek arra, hogy a visszajelzésekből, amelyeket naponta tapasztalnak, folyamatosan tájékozódjanak a gyermekcsoport és az egyes gyermekek fejlődési üteméről, szintjéről.

11.2. Pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés és értékelés (minősítés, tanfelügyelet) célja az óvónők pedagógiai munkájának segítése, fejlesztése, teljesítményének értékelése. Ennek módjai:

- a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése;
- dokumentumok ellenőrzése, értékelése;
- a pedagógiai gyakorlat elemzése, értékelése;
- a gyermekek fejlettségének ellenőrzése;
- a helyi pedagógiai program megvalósulásának folyamatos nyomon követése, ellenőrzése, értékelése.

Az óvodában folyó pedagógiai munkáért az óvodavezető felelős, az ellenőrzés és értékelés az ő feladata. Az értékelésnek objektívnek kell lennie, amely nagy körültekintést, alaposágot igényel. Az elemzés során fontos szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés és az elfogadott elvek számonkérése.

Az ellenőrzés a nevelési év folyamán az óvodavezető által készített, a nevelőtestület által elfogadott éves terv szerint, előre ütemezetten történik.

11.3. A helyi pedagógiai program ellenőrzése, értékelése

A program sikerét meghatározza a cél – és feladatrendszer megvalósulása. A program ellenőrzésében az óvodavezető irányításával minden óvodapedagógus részt vesz.

Programunkat időszakonként felülvizsgáljuk.

Óvodapedagógusaink folyamatosan figyelemmel kísérik a program gyakorlati megvalósulását; az összegyűjtött tapasztalatokról, a program hatékonyságáról nevelési értekezleteken mondják el véleményüket. A program ellenőrzésének és értékelésének tapasztalatai alapján a szükséges korrekciót el kell végezni.

Célunk a magas szintű nevelőmunka megtartása, a minőség biztosítása önképzéssel és továbbképzésekkel.

12. Legitimációs záradék

A nevelőtestület A Nkt., a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet, valamint az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet és módosításai alapján felülvizsgálta Helyi Pedagógiai Programunkat, és a 2020. augusztus 28-án megtartott nevelőtestületi értekezleten egyhangúlag elfogadta. A Szülői Közösség képviselői egyetértettek, melyet a jegyzőkönyvben aláírásukkal igazoltak.

Tatabánya, 2020. augusztus 28.

.....
óvodavezető

Tájékoztatásul hivatalosan megkapják:

Székesfehérvári Egyházmegye

Nevelőtestület

Szülők Közössége

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Óvodánk helyi Pedagógiai programja 1999. szeptember 1-én minden csoportban bevezetésre került (azóta több alkalommal felülvizsgáltuk, illetve módosítottuk).

Utolsó módosítás ideje: 2020. augusztus 28.

Programunk határozatlan ideig érvényes.

Helyi Pedagógiai programunk módosításának lehetséges indokai:

- törvényi változás;
- szervezeti átalakítás;
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt;
- ha egyéb érdekegyeztető fórum (pl.: szülők) módosítást javasol.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének;
- írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek;
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleteken.

Felhasznált irodalom:

1. Az óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
2. Az óvodai Nevelés Programja, 1989.
3. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? OKI Budapest, 1997.
4. Óvoda az ezredfordulón Budapest, 1998.
5. B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék, Tankönyvkiadó, Bp. 1982.
6. Mérei Ferenc – V. Binet Ágnes: Gyermeklélektan
7. Dr. Fejes Erzsébet – Kanczler Gyuláné Dr.: Mesélő természet
8. Dr. Gósy Mária: Beszéd és beszédviselkedés az óvodában 1993.
9. Bakonyiné Vince Ágnes: a munka szerepe a gyermek személyiségének formálásában
10. Dr. Ranschburg Jenő: Szeretet, erkölcs, autonómia, Gondolat, 1984.
11. Vágh Ottó: Szervezés a pedagógiában
12. Forrai Katalin: Ének – zene az óvodában
13. Bence Bernadett: A soproni Árpád-házi Szent Margit Óvoda nevelési programja
14. Napról-napra- a Mi kalendáriumunk, Pedellus Bt. Debrecen, 1992.
15. Dr. Hamza István – Dr. Fodorné Földi Rita – Dr. Tóth Ákos: Játék, egyensúlyozás, vízhez szoktatás, Budapest, 1995.
16. Néphagyományörző óvodai program, Gödöllő, 1997.
17. Újszövetségi Szentírás Szent Gellért Egyházi Kiadó (Szeged), 1990.
18. Dr. Hermann Alice: Emberré nevelés, Pszichológia nevelőknek, 1980.
19. Perlai Rezsőné: Matematikai nevelés – gondolkodás fejlesztés az óvodában, 1990.
20. Dr. Tótszöllősy Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában
21. Kéz a kézben - segédanyag a vak és látássérült gyermekek neveléséhez
22. Ákoshegyiné Dr. Hild Gerda-Simonné Christián Anikó: Prevenció. Deformitások megelőzése gyermekkorban. Famulus Kiadó, Szekszárd (1995)
23. Gaál Sándorné – Bencze Sándorné: Prevenció és korrekció a 3-10 éves korú gyermekek testnevelésében. Szarvaspress, Szarvas (2000)
24. Andrásné Dr. Teleki Judit: A könnyített és gyógytestnevelés. Raabe Könyvkiadó Kft. Budapest (1998)
25. Dr. Ranschburg Jenő: Pszichológiai rendellenességek gyermekkorban, Nemzeti Tankönyvkiadó 1998.
26. Gerő Zsuzsanna: Érzelem, fantázia, gondolkodás óvodáskorban, Flaccus 2005.

27. Dr. Kovács György: A játék elmélete és pedagógiája, Tankönyvkiadó Budapest 1990.
28. Dr. Kovács György- Bakos Éva: Játékpedagógiai ismeretek, Debrecen 2005.
29. Tunyogi Erzsébet: gyógyító játék a családban, Budapest 1995.
30. Gabnai Katalin: Drámajáték- Bevezetés a drámapedagógiába, Helikon 2001.
31. Salló Katalin: A játék /Oktatási segédanyag a játszva a tanulási kudarcok ellen című tanfolyamhoz/ Soros Alapítvány 2000.
32. Kelemen Lajos –DE Hajdúböszörményi Wargha I. /Pedagógiai Főiskolai Kar Gyakorló Óvoda dolgozói: Képességmérés az óvodában/ Poliforma KFT. 2001.
33. Aszalai Anett- Horváth Judit- Horváthné Csapucha Klára- Dr. Rónáné Falus Júlia: Amit az óvónőnek észre kell venni /Flaccus 2009./